

Candidat: **Botár Gábor**

Conducător științific: **Prof. univ. dr. Marton József**

Facultatea de teologie Romano-Catolică

Universitatea Babeș-Bolyai

Cluj-Napoca 2013

Lucrarea de disertație:

**ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF
NUMITE DUPĂ SFÂNTA FAMILIE ÎN TRANSILVANIA**

Cuvinte cheie,

referitoare la teza de doctorat al candidatului Botár Gábor: **ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF NUMITE DUPĂ SFÂNTA FAMILIE ÎN TRANSILVANIA.**

Ordin călugăresc; Surorile sărace franciscane din Mallersdorf; Pirmasens; învățătura socială a Bisericii; Paul Joseph Nardini; Filiala surorilor franciscane din Mallersdorf din localitățile Petroșani, Hațeg, Lupeni, Vulcan, Tg. Mureș, Brașov, Alba Iulia, Oradea, Șimleu-Silvaniei, Deva; Im Blickpunkt; Christlicher Pilgerer; Klosterarchiv Mallersdorf; Ludwig Schranz; Arhiva Arhiepiscopiei Romano-Catolice din Alba Iulia; Grădinița Nardini; Mănăstirea Surorilor Franciscane din Mallersdorf – Odorheiu-Secuiesc; Azilul de bătrâni – Sf. Clara Sânzieni; Azilul pentru preoți Pastor Bonus – Odorheiu Secuiesc; Centrul Sf. Tereza – Oradea; Grădinița Sf. Francisc – Oradea; Centrul de îngrijire a copiilor cu probleme sociale – Frumoasa/HR.

Rezumat

Actualitatea și motivația cercetării

Actualitatea cercetărilor privind activitatea Surorilor Franciscane de Mallersdorf, respectiv stabilirea lor în Transilvania este justificată de faptul că în anul 2014 Congregația își serbează aniversarea a 150 de ani de prezență în Transilvania.

Cercetarea are și o motivație personală, cum ar fi: fascinația pentru activitatea surorilor, inspirată din spiritualitatea fondatorului congregației, și implicarea personală în formarea structurilor de activitate ale congregației în Odorheiu Secuiesc. Primul meu contact cu Surorile Franciscane Sărace de Sfânta Familie Mallersdorf a avut loc în 1990, când eu lucrasem ca preot

la Odorheiu Secuiesc și am început o colaborare cu ele. Având ocazia să arunc o privire în viața lor, m-a interesat tot mai mult vocația și munca surorilor. Interesul meu a fost accentuat de sanctificarea la data de 22 octombrie 2006 a celui care a fost fondatorul ordinii, adică a preotului dr. Paul Josef Nardini (1821–1862). Toate acestea au avut drept urmare faptul că în teza mea de doctorat, o încercare istorico-culturală, mă ocup în detaliu de congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie Mellersdorf. Am urmat diferite metode de cercetare pentru a prezenta congregația: am implementat metoda analitico-descriptivă, cu scopul de a prezenta contextual ideile existențiale ale congregației. Am încercat să prezint și o sintetizare a spiritualității mellersdorfiene, elaborând și accentuând specificul congregației în segmentul pedagogic-educativ și caritativ a bisericii catolice.

Prezentare generală. Structura tezei

Primul capitol al tezei: *Congregația Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mellersdorf* începe cu o prezentare despre viața și activitatea fondatorului, dr. Paul Josef Nardini. Această parte: *Viața și activitatea fondatorului Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mellersdorf* dovedește că fiecare spiritualitate și inițiativă de organizare socială are o motivație biografică. Persoana din cauză apare ca un „diacon” al societății în care con-viețuiește. Existența ei poate fi concepută ca o narativă-responsală la provocările societății. Copilăria lui Nardini a fost caracterizată de o mizerie socială, iar viața sa a luat o cotitură pozitivă atunci, când o mătușă sa cu inimă bună l-a luat la ea ca să-i ofere grija necesară și o educație cuvenită. Această grijă și iubire și-a pus amprenta pe întreaga sa viață. Prin exercitarea vocației sale de preot, a dat dovadă de o profundă sensibilitate socială, având o dorință majoră de a iniția serviciul caritativ creștin organizat. A lucrat cu zel pentru a da viață evangheliei conform cerințelor și provocărilor vremii, adică prin îngrijirea copiilor orfani, a bătrânilor și a nevoiașilor.

Acest capitol aplică a metodologie descriptivă. Este pusă în vizorul cercetării literatura specifică referitoare la datele biografice ale fondatorului – în primul rând arhiva mănăstirii din Mellersdorf. În același timp este prezentată și literatura biografică (și în forma unor monografii) despre Nardini.

În a doua parte a primului capitol: Fondarea și prima perioadă de existență a Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mellersdorf analizez ideea

fondării ordinului, elaborarea acestei idei, precum și dificultățile de la început, adică acele obstacole ecleziastice și civice, care s-au ivit în fața realizării. Paralel cu dezvoltarea congregației, locul inițial al fondării (Pirmasens) s-a dovedit a fi prea mic și necorespunzător. În 1869 congregația s-a mutat din regiunea Pfalz în regiunea majoritar catolică din Bavaria de jos, la Mallersdorf.

Partea a treia a primului capitol: Spiritualitatea Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mallersdorf cuprinde spiritul și aspectul sufletesc al congregației de Mallersdorf. Paul Josef Nardini a ales ca bază a vieții comune mănăstirești regula Terțiarilor al Sfântului Francisc, pentru ca surorile, urmând exemplul lui Sfântul Francisc, prin sărăcia voluntară să devină capabile să lupte pentru scopuri de ordin superior. Fondatorul a așezat comunitatea surorilor sub protecția Sfintei Familii, pentru ca surorile să formeze și ele o familie, și să se ocupe de toți cei nevoiași cu iubire și devotament, în spiritul sărăciei franciscane. Acest lucru se reflectă și în sloganul lor: „Dragostea lui Hristos ne constrânge” (2Cor 5,14). În viața lor are o importanță majoră conștiința vocației lor, rugăciunea, virginitatea, sărăcia, supunerea și spiritul comunitar mănăstiresc.

Deoarece este vorba de un ordin a cărei carismă principală este practicarea dragostei către semenii, într-un *excurs* am oferit și o prezentare cronologică a principiilor sociale a bisericii.

În capitolul doi: Stabilirea și activitatea Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mallersdorf în Transilvania ofer o prezentare a stabilirii surorilor de Mallersdorf în Transilvania (1864) și a activității caritative a acestora. Schițez situația socială, politică și economică transilvăneană de la sfârșitul secolului 19, referindu-mă și la problemele de demografie și igienă publică. Surorile franciscane s-au stabilit în Transilvania pentru a ameliora condițiile grave de atunci, pentru a fi ajutorul oamenilor în nevoile și sărăcia de atunci. La stabilirea lor a contribuit și activitatea episcopilor transilvăneni Haynald Lajos, Fogarasy Mihály, contele Mailáth Gusztáv Károly, precum și a contesei Batthyány Julianna.

La 19 noiembrie 1864 au ajuns primele șase surori din Pirmasens la Sibiu. Au încercat să valorifice cele două aspecte majore ale activității lor, adică educația și îngrijirea bolnavilor. Instituția lor s-a dezvoltat rapid, iar după șapte ani de la stabilire au început un sistem coeducațional, și au reușit să-și facă rost de un imobil pentru această activitate. La sfârșitul secolului 19 în jurul centrului din Sibiu s-a format o adevărată coroană de filiale: Hosman

(1877), Hațeg (1887), Petroșani (1888), Târgu-Mureș (1893), Brașov (1893), Șimleu Silvaniei și Târnăveni (1899).

A doua parte a capitolului doi: Activitatea socială a Congregația Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mallersdorf în sec. 19-20 în Transilvania o dedic activității desfășurate de surorile franciscane de Mallersdorf în Transilvania în secolele 19–20. Legat de sediile existente analizez încerc să prezint structura și specificul centrelor.

Primul lor centru a fost *Sibiu* (1864), sediul Guberniului Transilvaniei, unde principala lor activitate a fost educarea, învățarea fetelor. La finele secolului numărul elevelor care au învățat la instituția lor a ajuns la 500. Țelul lor principal a fost de a educa și învăța, în schimbul unei contribuții cât de mici posibile, acele fete nevoiașe din punct de vedere social, care dintr-un motiv sau altul au rămas fără această posibilitate. Institutul a devenit o binecuvântare pentru întreaga Transilvanie: a fost un refugiu pentru angajați săraci, funcționari mărunți, învățători, notari, preoți, văduve sau părinți aflați în situații dificile, unde fetele acestora și-au găsit un loc, și unde prin multă muncă surorile franciscane au făcut ca aceste fete să devină femei educate. Surorile Franciscane de Mallersdorf și-au desfășurat munca lor educativă foarte eficace și prin asta au defenit formatori de cultură în acel segment social. Sigur, ne se poate nega, că surorile de aici au avut o sarcină foarte grea, deoarece problemele administrative ale tuturor filialelor s-au concentrat aici.

În valea Jiului, la *Petroșani* (fondare în 1888) munca surorilor a pornit cu activitatea de asistență medicală la spitalul minier, apoi a urmat stabilirea la școala societății miniere, iar după câțiva ani s-a ajuns la o dezvoltare majoră, și s-a pornit școala catolică de fete cu șase clase, urmată de școala de băieți. După primul război mondial infrastructura școlii s-a dezvoltat atât de mult, încât noviciatul a fost mutat de la Sibiu la Petroșani.

La *Lupeni*, conducerea spitalului a fost preluată de către trei surori franciscane în 1897. În timpul primului război mondial în incinta institutului a fost amenajat un spital militar, unde au fost tratați mii de soldați răniți. Filiala de la Lupeni a fost închisă în 1916. La *Vulcan* surorile de la Congregație și-au început activitatea de asistență medicală în 1910, și au încheiat-o în 1948. Surorile și munca lor a fost atât de apreciată, încât ele au fost rugate să rămâne și după 1948, și s-au asigurat condiții ca ele să-și poată exercita activitatea ca și civili. Surorile au rămas aici până la schimbările din 1989.

La *Deva* a existat cel mai mare spital de stat din Transilvania de Sud, cu 240 de paturi. Aici din 1929 medicul șef a fost chirurgul dr. Simeon Mosolygó, care a ajuns aici de la Cluj, unde a avut deja o cooperare foarte bună cu surorile franciscane de Mallersdorf. Astfel că a considerat că surorile franciscane sunt cele mai potrivite pentru îngrijirea spirituală și asistența medicală. După ce și-a înaintat cererea spre sediul din Mallersdorf și episcopia din Alba Iulia, s-a deplasat personal în Germania, pentru a-și accentua intențiile. S-a reușit pornirea acestei filiale în 1931.

La *Cluj* surorile franciscane de Mallersdorf și-au efectuat munca de asistență socială în spitale și clinici studențești timp de o jumătate de secol, începând cu anul 1899. Provocarea a fost cu atât mai mare, cu cât la Cluj a existat cel mai mare spital din Transilvania, unde la începutul secolului 20 au fost tratate zilnic peste 500 de persoane. Totodată Clujul a găzduit și surorile care și-au urmat studiile superioare.

În 1895 la *Oradea* pe lângă asistența medicală a spitalului județean și coordonarea spitalului de copii, surorilor de Mallersdorf a fost încredințată bucătăria și întreaga gospodărie a seminarului teologic local, mai apoi au fost rugate să preia și Institutul de Băieți Sfântul Iosif. După primul război mondial, episcopul de Oradea, contele Széchenyi Miklós a desființat seminarul teologic local, dar după repornirea acestuia din 1929 a fost încredințată tot surorilor de Mallersdorf.

La *Șimleu Silvaniei* surorile au preluat conducerea școlii de fete în 1899. Datorită activității lor frecventarea acestei școli a înregistrat o creștere majoră. Deoarece orașul a fost vechea reședință a principelui Transilvaniei, a membrilor familiei Báthory, importanța lui istorică și culturală a făcut ca școala surorilor franciscane, prin limbile moderne, muzicologie și condițiile propice, să atragă mulți elevi, astfel că școala și-a dobândit un renume impresionant. Au format și un cămin și au facilitat o bună relație între naționalități, căci toți elevii au beneficiat de cazare, mâncare și favoruri, indiferent de limba maternă și confesiune.

Ca urmare a exemplului pozitiv din orașele transilvănene, și arhiepiscopul romano-catolic din *București* a apelat la surorile de Mallersdorf pentru coordonarea gospodăriei și bucătăriei seminarului teologic. La data de 1 octombrie 1927 trei surori de Mallersdorf și-au început activitatea în domeniul amintit. Surorile care au ajuns la București au fost toate de origine germană, iar împreună cu surorile din Deva, Petroșani, Alba Iulia și cu mai multe mii de

persoane, conaționali germani au fost duse prima dată în lagărul din Târgu Jiu, apoi au fost internate la Târgu Măgurele.

La *Alba Iulia* în anul 1928 și-au început activitatea trei surori, venind la invitația episcopului Transilvaniei, contele Mailáth Gusztáv Károly, și ocupându-se de gospodăria și bucătăria seminarului teologic. Condițiile necesare pentru activitatea lor au fost asigurate de Institutul Teologic. După ce au trebuit să-și efectueze habilitarea în 1949, Alba Iulia a devenit reședința lor cea mai sigură. Episcopia Romano-Catolică de la Alba Iulia și Institutul Teologic au însemnat pentru ele protecție morală și susținere sufletească.

La *Hașeg* (1887), în școala populară cu două cadre didactice diferențierea lingvistică a elevilor nu a fost o problemă datorită structurii populației. Cu timpul acest institut a devenit un centru de diasporă important, fiind susținut puternic de episcopii contele Mailáth Károly și Márton Áron. A funcționat până în anul 1948.

La *Târgu-Mureș* s-a construit o școală catolică în anii 1890–1892. Această școală s-a format și s-a transformat treptat. Deși activitatea consecventă a fost întreruptă de primul război mondial, surorile franciscane și dieceza din Târgu-Mureș au făcut tot posibilul pentru susținerea și dezvoltarea școlii. Instituția a fost populară nu numai la Târgu-Mureș, ci și în împrejurimi, deoarece tineretul din zonă o putea frecventa neținând cont de apartenența confesională. Cu mutarea facultății de medicină de la Cluj la Târgu-Mureș surorile franciscane au avut un rol important și în asistența medicală. Munca lor a fost foarte apreciată în spitale.

Brașovul a fost centrul cultural și spiritual al sașilor din Transilvania, unde activitatea surorilor franciscane a început cu asistența medicală în 1895, apoi a urmat preluarea a trei clase de la școala de fete și de la școala elementară, iar în final căminul și grădinița.

Sfântul-Gheorghe a fost unul dintre localitățile Secuimii, care înainte de naționalizare a oferit un cămin congregației. Bilinszky Lajos, directorul filialei din Sibiu a inițiat o fundație, care a înființat un orfelinat pentru orfanii de război la Sfântul-Gheorghe: Orfelinatul de Fete și Institutul de Educație Sancta Maria, care și-a deschis porțile în 1915, având ca scop educația religioasă și morală a fetelor orfane de un părinte sau de ambii părinți.

La *Gheorgheni* dr. Száva János, asistent universitar, medicul-șef al Spitalului de Chirurgie, înființat de Bunurile Private din Ciuc, a cerut de la episcopul Márton Áron stabilirea surorilor franciscane de Mellersdorf în spitalul local. Drept urmare în septembrie 1947 trei surori și-au început activitatea în localitate.

La *Gherla*, oraș cu bogată moștenire istorică-culturală armenescă, în 1903 și-a deschis porțile Orfelinatul Catolic Armean Kovrig Tivadar, a cărei coordonare a fost întrebuințată de la început surorilor franciscane de Mallersdorf. Au fost în total trei surori care au activat aici, primindu-și dotațiile de la dieceza catolică armeană până în anul 1948.

La *Blaș* arhiepiscopul greco-catolic dr. Vasile Suciș a hotărât fundarea unei comunități de surori urmând exemplul provinciei transilvănene a Surorilor Franciscane Sărace de Mallersdorf, și a primit aprobarea papală pentru acest lucru. Filiala mamă din Mallersdorf a permis persoanelor doritoare să treacă de la provincia transilvăneană la noua comunitate. Sora Maria Febronia Mureșan din Târgu-Mureș și sora Maria Modana Farkas din Petroșani și-au fondat comunitatea denumită Congregația Măicii Domnului la 21 februarie 1921, după aprobarea Sfântului Scaun.

Activitatea Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Mallersdorf a fost îngreunată de schimbările politice, structura ordinului fiind afectată mai ales de cel de-al doilea *dictat* de la Viena. De aceea ofer o prezentare a vremurilor de război separat, în *subcapitolul trei al capitolului doi (Situația Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mallersdorf în timpul războiului în Transilvania)*, vremuri când surorile au îngrijit toți răniții și nevoiașii în același mod, nefăcând nici o diferențiere conform provenienței acestora. Tot aici fac referire la consecvențele schimbării politico-administrative din Transilvania cu privire la viața Congregației.

În 1940, cu formarea Transilvaniei de Nord și de Sud provincia transilvăneană s-a divizat în două, iar comunicarea a devenit imposibilă atât între cele două provincii transilvănene, cât și între România și Germania. Al doilea *dictat* de la Viena a diferențiat și situația juridică a surorilor, congregația divizându-se, similar cu dieceza din Transilvania, pe partea transilvăneană de nord și de sud.

Adevărata încercare pentru surorile franciscane de Mallersdorf a venit cu anul 1948, când conducerea comunistă a interzis activitatea ordinelor religioase în România. Acestei decizii i-a căzut victimă și congregația surorilor franciscane de Mallersdorf, iar surorile au încercat să supraviețuiască în spiritul fondatorului Iosef Nardini și înafara legii. Pentru bisericile istorice și pentru poporul creștin, cu 1948 au început 40 de ani foarte grei în România. A apărut constituția comunistă, a început naționalizarea, s-a desființat concordatul cu Vaticanul, iar pe lângă acestea a avut loc confiscarea școlilor și a imobilelor bisericești, respectiv apariția noii legi al cultelor și

a educației. Angajații școlilor și instituțiilor bisericești, pedagogi, educatori, surori și călugări au ajuns pe stradă de pe o zi pe alta, rămânând fără muncă și existență. A fost interzisă funcționarea ordinelor religioase, iar biserica greco-catolică a fost desființată. Pe teritoriul României toate bisericile istorice au fost considerate a fi religii recunoscute, dar numai biserica romano-catolică a fost cea tolerată. Episcopul Márton Áron a refuzat în mod deschis și consecvent toate negocierile care priveau drepturile bisericii catolice sau învățăturile pe care le reprezenta. Au fost vremuri foarte grele, provocatoare, pentru că au încercat să rupă din rădăcini biserica catolică din Transilvania de biserica mondială condusă de Papă. Acest an a făcut ca viața Congregației Surorilor Franciscane de Mellersdorf pe teritoriul României să fie încurcată, ascunsă, a imobilizat-o pe plan instituțional.

Dintre surorile de Mellersdorf multe au fost de cetățenie germană, iar aceștia la ordinul ministerului de interne au fost excluși de poliție de pe teritoriul României, fiind forțate să plece acasă. Legea cultelor și aplicarea ei a desființat total activitatea oficială și instituțională a Congregației Surorilor Franciscane de Mellersdorf. Pentru ordinele desființate s-au organizat tabere de concentrare la mănăstiri, o parte dintre surori fiind internate, restul forțate să se risipească. Surorile care se ocupau de asistență medicală au fost cât de cât tolerate, dar după câțiva ani și acestea au fost concediate. În școlile congregaționale au început hărțuirile pe plan local, unii activiști zeloși au evaluat averea instituțiilor de la o zi la alta, au evacuat surorile cu forța, iar rechizitele acestor școli bine dotate au fost împărțite la alte școli.

În spitale surorile au fost personaje iubite, munca și devotamentul lor a fost foarte apreciat, astfel că ele au fost tolerate ca și asistente medicale, însă fără vestimentația lor bisericească. Datorită nesiguranței vieții bisericești comune și a viitorului, a activităților spitaliere îndoielnice și pentru evitarea unor eventuale situații neplăcute congregația a asigurat condițiile ca surorile doritoare să se întoarcă la sediul ordinului, să poată să facă acest lucru. De cei care au dorit să rămână în România, congregația a avut grijă în continuare în limitele posibilităților existente. Ofer o discuție a acestor fapte triste în *subcapitolul patru al capitolului doi (Sistarea activității în 1948 Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mellersdorf)*.

Surorile franciscane de Mellersdorf au trăit viața și vocația lor în modul specific lor chiar și în timpul comunismului, chiar dacă nu atât de mult prin activitățile sociale caritative, însă dovada devotamentului lor a fost un adevărat catalizator pentru comunitățile catolice. În

subcapitolul cinci al capitolului doi (Activitatea socială a Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mallersdorf în timpul comunismului) analizez viața lor trăită fără conduita călugărească și comunitatea călugărească după desființarea congregației, în deceniile statului comunist.

În **capitolul trei: Reînceperea activității a Congregația Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie de Mallersdorf în 1990 în Transilvania** analizez repînceperea de după 40 de ani de comunism, renașterea acestei congregații în România. Aici este vorba și de schimbările din 1989, care au făcut posibilă repînceperea vieții călugărești.

Odorheiu Secuiesc este orașul care a devenit centrul surorilor franciscane de Mallersdorf după reînceperea activităților din 1990. Surorile franciscane de Mallersdorf au primit în chirie pe 30 de ani mănăstirea franciscană din oraș de la Ordinul Franciscan transilvănean denumit după Sfântul Ștefan. Mănăstirea a fost într-o stare degradată, a necesitat o renovare capitală. Atunci când procesul de renovare a ajuns la stadiul la care câteva surori s-au putut muta în condiții precare, în data de 4 octombrie 1991, proaspătul episcop de Alba Iulia, Bálint Lajos a inaugurat filiala din Odorheiu Secuiesc renovat de către sediul din Mallersdorf. Paralel cu formarea mănăstirii mamă a avut loc clădirea unui complex mănăstiresc nou, pentru a demara activități multiple: grădinița *Nardini*, ocupații cu elevi după masa, Casa *Nazaret*, Căminul Preotesc *Pastor Bonus*. Pe lângă acestea au pornit activitățile și în instituțiile afiliate.

La *Deva* Ordinul Franciscan din Transilvania denumit după Sfântul Ștefan, împreună cu organizația Caritas diecezan au început o construcție comună, unde la inițiativa călugărilor franciscani locali într-o parohie goală au plănuit înființarea unei case de copii sau grădinițe. Sarcina surorilor a devenit activitatea pedagogică, asigurarea și grija față de progresul școlar al elevilor. În casa din Deva și-a găsit loc organizația Caritas, parohia, respectiv activitățile surorilor și a provinciei franciscane. Obiectivul a fost ajutorarea și îngrijirea copiilor aflați în condiții sociale defavorabile. La ocupațiile de după amiază, dinafara școlii punctul de vedere principal este o educație în spiritul creștinismului, o formare a unui spirit colectiv, formarea unor relații bune cu părinții și cu școala. Această activitate a avut o primire foarte bună în cadrul învățătorilor și a pedagogilor, deoarece s-a văzut o influență pozitivă la copiii care și-au petrecut după amiaza aici, cu surorile franciscane. Chiar și dieceza a resimțit influența acestei activități, căci cu ocaziile sărbătorilor acești copii conduși de surori au luat parte la viața liturgică a bisericii. Cu această muncă surorile au acordat un mare ajutor călugărilor franciscani în

comunitățile din diasporă, aducându-și aportul la activitatea pastorală familială. Activitatea sub conducerea surorilor din cadrul Casei Sfântul Anton din Deva s-a desfășurat până în anul 2008, când conducerea Congregației nu și-a mai putut asuma sarcina de a conduce această casă datorită numărului tot mai mic al surorilor.

La *Alba Iulia*, în casa numită „Vatican” a trăit sora șefă Écsy Mária, M. Gudilla, împreună cu 3–4 colege. La data schimbărilor din decembrie 1989 ele își trăiau viața pensionară într-o mică comunitate, într-o solitudine liniștită, însă organizarea lor a devenit atrăgătoare. Au fost unele candidate care din 1988 la Orăștie și-au asumat în secret o viață călugărească în spirit franciscan. În mai 1990 a avut loc un eveniment festiv, îmbrăcarea habitului călugăresc în catedrala de la Alba Iulia. În octombrie 1993, domnul arhiepiscop Msgr. Bálint Lajos a cerut și a primit surori pentru conducerea gospodăriei arhiepiscopale. Această activitate a surorilor a luat sfârșit în anul 2005.

La Azilul Sfânta Clara din *Sânzieni* sunt primiți bătrâni nevoiași, părăsiți de familie. Aici activitatea a început în anul 1993, atunci când au sosit două surori de la Odorheiu Secuiesc pentru îngrijire ambulantă și pentru a da o mână de ajutor la înființarea azilului de bătrâni Caritas. Institutul și-a deschis porțile în 1995, primind 18 bătrâni nevoiași. Azilul de bătrâni de la Sânzieni a fost ridicat cu susținerea conducerii ordinului de Mellersdorf, a Spitalului din Zweibrücken și a câtorva binefăcători, fiind sub administrația organizației Caritas. S-a format o relație strânsă între conducerea Caritas, parohul local și surorile de la azilul de bătrâni. Acest azil are o reputație foarte bună în zona Trei Scaune, căci surorile îngrijesc bătrânii nevoiași, care trăiesc singuri, sub îndrumarea lăsată de Nardini, oferindu-le o ușurare trupească și sufletească.

La *Frumoasa* funcționează Casa de Copii Sfânta Familie, încadrându-se în activitatea Fundației Csibész. Această fundație a fost fondată la 2 iunie 1992, și este o instituție acreditată de stat. Scopul fundației este primirea, educarea și formarea copiilor și tinerilor orfani, respectiv îngrijirea acestora. Cei îngrijiți aici primesc o educație în spiritul creștin, învață meserii și au experiența ajutorului necesar pentru integrarea în societate în așa fel, încât ulterior să aibă posibilitatea să-și trăiască propria viață în mod independent. Institutul și-a deschis porțile la 1 august 1997, activitatea sa fiind organizată conform așa-numitului sistem familial. Astfel că trăiesc în același grup copii de vârste diferite și de sex diferit, împreună cu o persoană de contact permanentă, adică cu o soră. Pentru fondarea și pornirea activității acestui obiectiv au fost invitate Surorile Franciscane Sărace de Sfânta Familie Mellersdorf. Trei surori au preluat munca

educării și îngrijirii copiilor, colaborând cu persoane dinafara sferei ecleziastice. Pe baza discuțiilor purtate cu Fundația Csibész, înalta conducere a Congregației a decis ca să recheme surorile de la Casa de Copii Sfânta Familie din Frumoasa cu data limită de 1 august 2013.

La *Oradea*, după schimbările din 1989 surorile de Mallersdorf activând sub formă civilă și-au donat imobilul local Congregației Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie Mallersdorf. Au fondat o instituție social-caritativă, unde îngrijesc copii cu handicap, copii cu soartă grea. Sediul din Mallersdorf a făcut posibilă renovarea, reconstruirea Casei Sfânta Tereza, care a fost într-o stare degradată. Din ajutoarele sosite din Germania au fost trimise și școlilor din apropiere, copiilor de etnie romă, copiilor străzii, mai multor parohii rurale, spitalului de copii din Oradea, grădinițelor, respectiv familiilor cu mulți copii și mamelor care își cresc singure copii și care s-au adresat surorilor din Oradea pentru pomană. Căminul de Zi Sfântul Francisc se datorează colaborării dintre Surorile Franciscane Sărace de Mallersdorf și Episcopia Romano-Catolică din Oradea, cămin unde se organizează ocupații de după masă pentru copii de vârstă școlară, copii cu handicap, cu ajutorul unor specialiști în logopedie, gimnastică medicală, pedagogie, respectiv cu ajutorul unor voluntari. Instituția oferă șansa copiilor defavorizați să se dezvolte în condiții propice cu ajutorul familiei și a bisericii, și să se integreze în societate.

Concluzii generale

La sfârșitul lucrării ajung la concluzia că având experiența unei respingeri în copilărie, Paul Iosef Nardini a fondat această comunitate a surorilor sărace franciscane pentru ca, implementând propriile sale experiențe de viață în spiritul activității lor, să îi ajute și să îi ridice pe cei săraci și cei nevoiași, devenind un loc de acceptanță.

Aceste lucruri au făcut și surorile franciscane de Mallersdorf pe teritoriul Transilvaniei, căci prin modul lor de viață și prin munca lor au devenit modelatorii activi ai percepției sociale a vieții publice transilvănene. În Transilvania și-au desfășurat activitatea în zonele limitrofe, unde viața oamenilor a fost mult mai grea. Încrederea lor morală este reflectată și de faptul că conducătorii bisericii i-au invitat să coordoneze gospodăriile și bucătăriile a trei seminarii teologice și a unei episcopii.

150 de ani, adică un secol și jumătate înseamnă un timp foarte îndelungat pentru un om, însă pentru Dumnezeu este un timp foarte scurt. Este foarte ilustrativ evoluarea numerică a surorilor franciscane de Mallersdorf în ultimul secol și jumătate, adică între 1855 și 2013: în anul

1855 și-au început activitatea cu două surori, iar în 2012 erau 824 de surori pretutindeni în lume. Înafara Germaniei și-au exercitat binecuvântata activitate în România și Africa de Sud. În România au început lucrul 6 surori în 1864, la data desființării din 1948 au fost 291 de persoane, iar astăzi sunt 38 de persoane. Cercetând istoricul Congregației de la fondare până la desființare, din Pirmasens până în Sibiu și Mellersdorf, regăsim urmele providenței divine peste tot, atât în perioada activității întregii Congregații, cât și în perioada activității în România.

În Germania sediul ordinului de Mellersdorf are o reputație morală foarte bună, iar donatorii – întreprinderi, firme, asociații, parohii și persoane fizice – își fac donațiile cu conștiința curată, pentru că știu că donațiile lor ajung într-adevăr la cei nevoiași. Revista ordinului, numită *Im Blickpunt* oferă o prezentare detaliată a posibilităților de donare și despre ajungerea acestor donații la destinație. În același mod se întâmplă organizarea și transportarea donațiilor din Germania în Transilvania prin coordonarea surselor de Mellersdorf. Din anii nouăzeci au sosit mai multe sute de transporturi de donații în Transilvania în organizarea surselor de Mellersdorf. Transporturile de donații au fost deseori îngreunate, complicate de legislația românească în continuă schimbare și de aprobările necesare, însă surorile și susținătorii lor nu se dau bătăuți. Surorile de Mellersdorf oferă ajutor regulat și organizat spitalelor cu care sunt în relații bune – echipamente medicale și o mare cantitate de medicamente –, dar și căminelor și colegiilor prin mobilier de bună calitate, dotări, alimente de bază și echipament de uz casnic, comunităților parohiale, familiilor și bătrânilor nevoiași prin alimente de bază și îmbrăcăminte de bună calitate, respectiv creșelor și grădinițelor prin jucării și dulciuri. Și fac toate aceste lucruri fără să țină cont de apartenența lingvistică sau confesională.

După schimbările din România în 1989 și reînceperea activității a reprezentat o problemă aparte revendicarea imobilelor și caselor naționalizate în timpul comunismului. Autoritatea Episcopală din Alba Iulia a înaintat cererea de revendicare în 2001 și pentru bunurile Congregației de Mellersdorf împreună cu celelalte bunuri bisericesti confiscate ilegal de către puterea comunistă. Au primit un răspuns în anul 2003, conform căreia clădirea școlii-mănăstire din Petroșani va reveni în proprietatea Congregației. Clădirea respectivă însă a fost total distrusă, fiind într-o stare ruinată. Luând în considerare acest fapt, conducerea ordinului a donat această clădire episcopiei, pentru ca după o restaurare grandioasă Fundația Sfântul Francisc, condusă de părintele franciscan Bőjte Csaba să pornească în incinta ei o școală și un cămin pentru copii săraci. Această instituție este deja în funcțiune astăzi. Au reprimat și complexul lor din Sibiu,

într-adevăr fără parcul care i-a aparținut. Și aici s-au pornit lucrările de renovare. La Brașov – unde s-a revendicat Congregației o treime din clădirea școlii-mănăstire – sunt probleme mari. Este nevoie de o serie de procese pentru a ajunge la un rezultat. La Cluj fosta casă a noviciatului este în folosință sub forma unui spital, iar pe grădina mare care a înconjurat-o au fost ridicate două spitale. Despre revendicarea acestui imobil Congregația nu a primit încă nici un răspuns. Comunitatea reînființată a surorilor din România vede o șansă în revendicarea acestor imobile, care pe termen lung ar putea deveni o sursă de venit proprie pentru Congregație, sursă ce ar ajuta la dotarea comunității, la acoperirea cheltuielilor de funcționare a instituțiilor, la completarea pensiilor mici pe care le primesc acele tot mai puține surori care au rămas, și la completarea salariilor surorilor tinere. Până acum provincia transilvăneană a surorilor depinde în totalitate de sprijinul material al sediului din Mellersdorf, respectiv de bunăvoința donatorilor, însă pe viitor acesta nu poate fi o soluție permanentă.

Consider că lucrarea de față este o completare utilă pentru o istorie detaliată a activității din Transilvania a Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie Mellersdorf. Până la momentul de față nu a apărut o asemenea sinteză în limba maghiară. În anul 1925 a apărut un volum de sinteză în limba germană la Regensburg, sub editura ordinului, volum scris de Ludwig Schranz și intitulat: *Die Kongregation der armen Franziskanerinnen von Mellersdorf*. Volumul ne informează și despre situația din Transilvania, dar nu intră în detalii în acest sens. Cu ocazia aniversării a 100 de ani de existență a apărut la aceeași editură o sinteză mai scurtă cu titlul *Pirmasens-Mellersdorf 1855–1955, Hundert Jahre Mellersdorfer Schwestern*, care prezintă schematic situația din Transilvania până în anul 1955.

Despre viața fondatorului au apărut câteva volume tot în limba germană, cum ar fi Sr. M. Rade Gund Bauer: *Paul Josef Nardini, Priester und sozialer Vorkämpfer für die Armen* (Don Bosco, München 2007), respectiv volumul *Paul Josef Nardini, Ein Leben für Benachteiligte* (Don Bosco, München 2006) de la același autor. Am folosit aceste volume la baza tezei mele, dar cea mai mare parte a lucrării mele se bazează pe documente din arhive. Izvoarele principale ale lucrării mele sunt reprezentate de scrisorile needitate din arhiva mănăstirească din Mellersdorf (Kloster Archiv Mellersdorf = KIAMall). Corespondența publicată dintre fondatorul ordinului și episcopul de Sprey Nicolaus von Weis m-a ajutat foarte mult la finalizarea lucrării. Aceste corespondențe sunt urmate de Cronica Ordinului (Ordenschonik), care a fost completată de surori la centrul din Mellersdorf și în filiale cu scris de mână. Cealaltă sursă majoră de arhivă

a fost Arhiva Arhiepiscopiei din Alba Iulia, unde se înregistrează activitatea surorilor de Mallersdorf de la stabilirea lor până astăzi. Deoarece conducerea ordinului a susținut relații regulate cu episcopul transilvănean, pe lângă corepondența oficială există și una personală. Am dat de asemenea scrisori în arhiva de la Batthyaneum din Alba Iulia, respectiv în arhivele unor parohii de mănăstiri transilvănene (Sibiu, Petroșani, Deva, Șimleu Silvaniei, Târgu-Mureș, Sfântul-Gheorghe, Brașov, Sânzieni) și în istoria instituțiilor (domus historia). Acestea sunt urmate în bibliografia mea de diferitele studii care au apărut în legătură cu congregația surorilor de Mallersdorf. Lucrările de istorie a bisericii, cele cu privire la istoria Congregației Surorilor Sărace Franciscane de Mallersdorf, lucrările și afirmațiile ecleziastice oficiale legate de viața călugărească, volumele sau studiile de istorie civilă au fost și ele surse importante ale lucrării mele. Am acordat o atenție specială revistei oficiale a centrului din Mallersdorf, numită Im Blickpunkt. Totodată, pentru a aprofunda cerința credibilității, am avut discuții cu persoane din sfera bisericească și cea civilă, care au fost implicați în careva aspect al acestei tematici. Am inclus opinia lor în lucrare, respectând cerințele științifice a informării pe cale orală. Sunt valoroase mai ales referirile surorilor cu privire la activitatea secretă din perioada regimului comunist. La accentuarea validității și-au adus aportul și studiile în limba germană și limba maghiară cu privire la istoria de un secol și jumătate a congregației franciscane de Mallersdorf în Transilvania.

Teza de doctorat: **Activitatea Surorilor Franciscane Sărace de Sfânta Familie Mallersdorf în Transilvania**, concepută cu îndrumarea dlui Prof. Univ. Dr. Marton József, cuprinde 313 de pagini, valorifică 456 surse de cercetare (bibliografia de specialitate cuprinzând 23 de pagini: pp 285–308) prin 1024 note de subsol.

Conținutul disertației:

[INTRODUCERE](#) **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

[1 ORDINUL SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF](#)..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

[1.1 VIAȚA ȘI ACTIVITATEA FONDATORULUI SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF](#)..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

[1.1.1 Copilăria și tinerețea](#)..... *Error! Bookmark not defined.*

[1.1.2 Începuturile activității lui Nardini](#) *Error! Bookmark not defined.*

[1.1.3 Spiritualitatea activității ordinelor sociale](#) *Error! Bookmark not defined.*

<u>1.2 FONDAREA ȘI PRIMA PERIOADĂ DE EXISTENȚĂ A SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF</u>	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>1.2.1 Greutățile începutului fondării congregației</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.2.2 Pornirea activităților caritative a surorilor în Pirmasens</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.2.3 Greutăți externe în activitatea caritativă</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.2.4 Fondarea congregației independente al lui Paul Josef Nardini</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.2.4.1 Planurile lui Nardini pentru fondarea unei instituții independente</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.2 Pașii importanți pe drumul independenței</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.3 Inițierea primei cămine</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.4 Demersurile structurilor sociale</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.5 Viața interioară a congregației lui Josef Nardini</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.6 Obstrucționarea activității congregației din partea organelor eccleziastice și statale</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.7 Activitatea surorilor din Pirmasens și evoluția comunității lor</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.8 Aprobarea congregației din partea episcopului</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.9 Dezvoltarea instituției și demararea activității</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.4.10 Etape de criză în viața instituției</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.5 Viața instituției fondate de Nardini</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.2.5.1 Moartea fondatorului</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.5.2 Desemnarea urmașului lui Nardini</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.5.3 Activitatea comunității condusă de Franz Josef Huth</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.6 Noul lăcaș al surorilor Franciscane sărace din Mallersdorf</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.2.6.1 Insuficiența condițiilor din Pirmasens și căutarea noului centru</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.2.6.2 Noul sediu al casei materne a surorilor Franciscane sărace: Mallersdorf</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>1.3 SPIRITUALITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF</u>	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>1.3.1 Vocația și desemnare</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.2 Spiritul rugăciunii</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.3 Viața trăită în castitate</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.4 Slujirea și metoda muncii</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.5 Viața în sărăcie</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.6 Viața comunitară a surorilor</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.7 Ascultarea în libertatea interioară</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.8 Viața apostolatului</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>1.3.9 Exkurs: Prezentarea cronologică a principiilor activității sociale a bisericii</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>2 STABILIREA ȘI ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA</u>	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>2.1 STABILIREA ÎN TRANSILVANIA</u>	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>2.1.1 Contextul stabilirii în Transilvania</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>2.1.1.1 Situația generală transilvăneană în momentul stabilirii</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>Societatea și structura straturilor sociale în Transilvania</u>	
<u>Modul de trai și mentalitate</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>Relațiile populației</u>	
<u>2.1.1.2 Acordul stabilirii în Transilvania a surorilor: episcopul Haynald Lajos</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>2.1.1.3 Susținătorul surorilor: episcopul Fogarasy Mihály</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>2.1.1.4 Patronul surorilor, comtesa Batthyány Julianna</u>	Error! Bookmark not defined.
<u>2.1.2 Stabilirea și începutul activității a Surorilor Franciscane Sărace în Sibiu</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>2.1.3 Filialele Surorilor Franciscane Sărace în sec. 19</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>2.2 ACTIVITATEA SOCIO-CARITATIVĂ A SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE ÎN TRANSILVANIA ÎN SEC. 19–20</u>	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
<u>2.2.1 Sibiu – școala pedagogică și educativă</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
<u>2.2.2 Stabilirea Surorilor Franciscane din Mallersdorf în Valea-Jiului</u>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>

2.2.2.1 Petroșani – spitalul minier, coala de fete și de băieți..	Error! Bookmark not defined.
2.2.2.2 Surorilor Franciscane Sărace din Mallersdorf în celelalte localități a regiunii	Error! Bookmark not defined.
2.2.3 Cluj-Napoca – Spitalul Karolina și Clinicile Universitare	Error! Bookmark not defined.
2.2.4 Oradea – Spitalul județean și Pediatria, Seminarul teologic și Iosefinum-ul	Error! Bookmark not defined.
2.2.5 Jimleu Silvaniei – coala de fete	Error! Bookmark not defined.
2.2.6 București – Arhiepiscopia și Seminarul Teologic	Error! Bookmark not defined.
2.2.7 Alba Iulia – Institutul Teologic	Error! Bookmark not defined.
2.2.8 Haeg – coala populară Sf. Elisabeta și Orfelinatul	Error! Bookmark not defined.
2.2.9 Tg. Mureș – coala de fete și internatul	Error! Bookmark not defined.
2.2.10 Brașov – coala de fete, internatul și grădinișca	Error! Bookmark not defined.
2.2.11 Sf. Gheorghe – Orfelinatul pentru fete Sancta Maria și Școala pedagogică	Error! Bookmark not defined.
2.2.12 Gherla – Orfelinatul armean Kovrig Tivadar	Error! Bookmark not defined.
2.2.13 Gheorgheni – Spitalul de chirurgie a Proprietăților Private din Ciuc	Error! Bookmark not defined.
2.2.14 Blaj – Congregația Greco-Catolică Maica Domnului	Error! Bookmark not defined.
2.3 SITUAȚIA CONGREGAȚIEI SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.4 SISTATEA ACTIVITĂȚII A SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN 1948	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.4.1 Legea cultelor referitoare la dizolvarea ordinelor călugărești și consecințele ei asupra țării	Error! Bookmark not defined.
2.4.2 Efectele regionale ale legii cultelor	Error! Bookmark not defined.
2.5 ACTIVITATEA SOCIALĂ A SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA ÎN TIMPUL COMUNISMULUI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3 REÎNCEPEREA ACRIVITĂȚII SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA ÎN 1990	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.1 SCHIMBĂRILE DIN 1989 – POSIBILITATEA REPORNIRII VIEȚII CĂLUGĂREȘTI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.2 STABILIREA ȘI ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRECE DIN MALLERSDORF ÎN ODORHEIU SECUIESC	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.2.1 Mănăstirea mamă	Error! Bookmark not defined.
3.2.2 Grădinișca Nardini	Error! Bookmark not defined.
3.2.3 Internatul și activitățile postcolare	Error! Bookmark not defined.
3.2.4 Casa Nazaret	Error! Bookmark not defined.
3.2.5 Casa de pensionari pentru preoți Pastor Bonus	Error! Bookmark not defined.
3.3. DEVA – CASA SF. ANTON	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.4 ALBA IULIA – GOSPODĂRIA ARHIEPISCOPIEI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.5 SÎNZIENI – AZILUL SF. CLARA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.6 FRUMOASA – CASA DE COPII SF. FAMILIE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.7 ORADEA – CASA SF. TERESA ȘI GRĂDINIȘCA CU PROGRAM PRELUNGIT SF. FRANCISC	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
CONCLUZII	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
BIBLIOGRAFIE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
I. DOCUMENTE DE ARHIVĂ	17
Arhiva Arhiepiscopiei din Alba Iulia	17
Arhiva Mănăstirii de la Mallersdorf	25
II. DOCUMENTE ECCLESIALE	33
III. LITERATURĂ DE SPECIALITATE	34
IV. SURSE ORALE	35
V. MONOGRAFII DE ISTORIE BISERICESCĂ ȘI ISTORIE UNIVERSALĂ	36
VI. STUDII DE SPECIALITATE	39

Literatura de specialitate

Documente de arhivă

Arhiva Arhiepiscopiei din Alba Iulia

- *A brassói róm. kath. Hitközség és a mallersdorfi szt. Ferencrendi nővérek tartománya közötti szerződés jóváhagyása*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3.1. d. 14. cs. Num. 280 – 1941. február 18.
- *A brassói római katolikus felső leányiskola és a mallersdorfi anyaház közötti szerződés jóváhagyása és megerősítése*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. Num. 1720– 1901. április 24.
- *A Főhatóság utasítása a nagyszebeni főesperesnek*, in: GYÉL, 2111. d. 17 cs. Num. 784 – 1950. március 31.
- *A marosvásárhelyi nővérek levele Márton Áron püspökhöz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. 1942. szeptember 29.
- *A marosvásárhelyi szerzetes nővérek levele Sándor Imre püspöki helytartóhoz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. 1942. június 1.
- *A nagyszebeni polgári iskolák áthelyezésének tárgyalása*, GYÉL, 1854. d. 22 cs. Num. 2648–1940. szeptember 18.
- *A nagyszebeni Római Katolikus Teréziánium Árvaház Igazgatóságának folyamodványa a Főhatósághoz*, in: GYÉL, 2088 d. 22 cs. Num. 1162–1948. március 31.
- *Az Erdélyi Királyi Főkormánysház levele dr. Haynald Lajos erdélyi püspöknek*, in: GYÉL, 28. 093-1864/ a 332, 428–1947/ VIII. 2.
- *Bálint Lajos érsek levele Maria Ignatia Lautenbacher tisztelendő anyának*, in: GYÉL, 2557 d. 37 cs. Num. 2022–1990. november 24.
- *Benedek M. Krizosztoma helyettes tartományfőnöknő levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 53 – 1947. március 28.

- *Benedek M. Krizosztoma tartományfőnöknő felterjesztése Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. Num. 50 – 1947. december 20.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő felterjesztése a Főhatóságnak*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, – 1949. június 15.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő felterjesztése Márton Áron püspökhöz*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, – 1949. február 6.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő felterjesztése Márton Áron püspökhöz*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, – 1949. március 27.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő jelentése Márton Áron püspöknek a tartomány házainak helyzetéről*, in: GYÉL, V. 3, Mellersdorfi hagyaték doboza – 1949. április 18.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő levele a nővérekhez*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, – 1949. január 9.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő levele a nővérekhez*, in: GYÉL, V. 3, Mellersdorfi hagyaték doboza, Num. 285 – 1949. március 4.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő levele a nővérekhez*, in: GYÉL, V. 3, Mellersdorfi hagyaték doboza, 1949. április 17.
- *Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknő levele Márton Áron püspökhöz*, in: GYÉL, V. 3, Mellersdorfi hagyaték doboza, Num. 285 – 1949. március 27.
- *Beszámoló a nővérek helyzetéről*, in: GYÉL, V. 3. 1 d. 14 cs. – 1949. augusztus 1.
- *Binder Mária Placilla igazgató nővér levele Márton Áron püspökhöz*, GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, 1949. február 24.
- *Boga Alajos püspöki helytartó levele a sepsiszentgyörgyi plébánia hivatalnak*, in: GYÉL, 2088 d. 22 cs. Num. 2371 – 1948. november 6.
- *Boga Alajos válasza a Terézvárház Igazgatóságának*, in: GYÉL, 2088 d. 22 cs. Num. 1162–1948. április 3.
- *Cyrila, Maria nővér levele Mária Jakobina nővérnek*, in: GYÉL, 1449 d. nr. 6459 – 1920. november 23.
- *Écsy Mária Gudilla nővér és Kovács Sándor plébános meghívója Bálint Lajos érsekhez a zárda megáldására*, in: GYÉL, 2564 d. 23 cs. Num. 2239 – 1991. szeptember 24.

- *Gajdátsy Béla levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, 1939. április 13.
- *Gusztavella, Mária nővér levele Bukarestből a Főnöknőhöz és a Nővérekhez*, in: GYÉL, V. 3, Mellersdorfi hagyaték doboza, 1949. április 14.
- *Hildeberta, M. főnövér levele Márton Áron püspökhöz*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, Num. 2 – 1941. január 11.
- *Hildeberta, M. nagyszzebeni főnöknő levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, Num. 67 – 1942. augusztus 5.
- *Jakab Mária Kázméra jelentése a petrozsényi nagykórház nővéreiről és anyagi dolgairól*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, 1949. szeptember 5.
- *Jaross Béla főesperes-plébános, igazgató levele Gróf Mailáth Gusztáv Károly püspökhöz*, in: GYÉL, 1449 doboz, nr. 5619 – 1920. október 16.
- *Jánky Mária Klarissza főnöknő levele Márton Áron püspökhöz*, in: Mellersdorfi hagyaték doboza – 1949. február 27.
- *Jegyzőkönyv a mellersdorfi Szt. Ferencrendi nővérek marosvásárhelyi zárdájában tartott gyűléséről*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, 1942. július 30.
- *Jegyzőkönyv az 1946. augusztus 16–18-án, Kolozsváron tartott rendtartományi gyűlésről*, in: GYÉL, 2025 d. 14 cs. Num. 1848 – 1946. augusztus 18.
- *Jegyzőkönyv az újoncok helyzetéről*, GYÉL, 2025 d. 14 cs. Num. 2761 – 1946. augusztus 16–18.
- *Jegyzőkönyv dr. Macalik Győző teológiai tanár vizitációjáról*, GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza – 1939.
- *Kimutatás a nővérekről*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1948. március 5.
- *Kovács Sándor plébános felterjesztése a Főegyházmegyei Hatóságnak*, in: GYÉL, 2564 d. 23 cs. Num. 2999 – 1991. február 4.
- *Lehmaier M. Elberta tartományi főnöknő levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, Num. 31 – 1940. április 6.
- *Lehmaier M. Elberta tartományi főnöknő levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mellersdorfi hagyaték doboza, Num. 46 – 1940. július 2.

- *Lehmaier M. Elberta tartományi főnöknő levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 50 – 1940. augusztus 8.
- *Lehmeier M. Elberta tartományi főnöknő levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 79 – 1941. szeptember 20.
- *Lönhart Ferenc püspök engedélye elemi tanítóképzőre*, in: GYÉL, 894 d. 19 cs. Num. 52 – 1896. január 1.
- *Lönhart Ferenc püspök engedélye leányiskolára*, in: GYÉL, 894 d. 18 cs. Num. 910 – 1893. március 10.
- *Lönhart Ferenc püspök szerződés jóváhagyása*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1893. július 21.
- *Macalik Győző teológiai tanár levele Márton Áron püspöknek*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 846 – 1940. április 16.
- *Macalik Győző visitatori kinevezése*, in: GYÉL, Num. 1362 – 1939. április 25.
- *Macalik Győző vizitátor jelentése*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. június 12.
- *Mailáth Gusztáv Károly erdélyi püspök jóváhagyja a sepsiszentgyörgyi „Sancta Maria” leányárvaház és Nevelőintézet javára tett alapítványt*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num: 5681 – 1915. szeptember 17.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök elrendeli a sepsiszentgyörgyi Sancta Maria Leányiskola megnyitását*, in: GYÉL, 21 cs. 1361 d. Num. 4822. Gyulafehérvár, 1915. augusztus 15.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök engedélye a sepsiszentgyörgyi Sancta Maria Leányárvaház megnyitásához*, in: GYÉL, 21 cs. 1361 d. Num. 5681. Gyulafehérvár, 1915. szeptember 17.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök engedélye dévai filia alapítására*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1931. október 17.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök értesítése a mallersdorfi ferences nővérek önálló provinciájának létrejöttéről*, GYÉL, 1522 d. 14 cs. Num. 5475 – 1924. január 21.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök körlevele a szegény ferences nővérek erdélyi provinciájánk*, in: GYÉL, 1522 d. 14 cs. Num. 17 – 1925. január 1.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök levele a mallersdorfi anyaházhoz*, GYÉL, 1504 d. 14 cs. Num. 1788 – 1923. május 10.

- *Mailáth Gusztáv Károly püspök levele Mauritius Rieder superioriornak*, in: GYÉL, 1522 d. 14 cs. Num. 1186 – 1925. március 16.
- *Mailáth Gusztáv Károly püspök rendelkezése leányiskoláról*, in: GYÉL, 1102 d. 19 cs. Num. 1968 – 1904. április 20.
- *Mailáth püspök elrendeli a petrozsényi polgári leányiskola megnyitását*, in: GYÉL, 18 cs. 1120 d. Num. 3980 – 1905. szeptember 10.
- *Maria Hiltrud általános főnöknő levele dr. Jakubinyi György érsekhez*, in: GYÉL, 2935 d. 14 cs. Num. 1307 – 2007. augusztus 13.
- *Maria Ignatia Lautenbacher tisztelendő anya levele Bálint Lajos püspöknek*, in: GYÉL, 2551 d. 14 cs. Num. 2324 – 1990. szeptember 9.
- *Mária Krizosztoma tartományfőnöknő levele a nővérekhez*, in: GYÉL, 2099 d. 14 cs. Num. 544 – 1949. március 4.
- *Márton Áron főpásztori rendelkezése a szegény ferencendi nővérek házaiknak*, in: GYÉL, Mallerysdorfi hagyaték doboza, Num. 2576 – 1945. október 20.
- *Márton Áron püspök állásfoglalása az intézmények áthelyezéséről*, GYÉL, 1837 d. 14 cs. Num. 2081 – 1940. szeptember 26.
- *Márton Áron püspök elrendeli a ferencendi nővérek házaiban az általános visitatiót*, in: GYÉL, 14 cs. 1009. d. Num. 1362 – 1939. április 25.
- *Márton Áron püspök felhívása valamennyi Plébánia Hivatalnak és Kerületi Tanfelügyelőségnek, valamint a hitvallásos római katolikus iskolák Iskolaszékének, Igazgatóságának, Tanári és Tanítói Testületének*, in: GYÉL, V. 3, Mallerysdorfi hagyaték doboza, Num. 554 – 1948. március 29.
- *Márton Áron püspök jelentése a kultuszminiszternek*, in: GYÉL, 2025 d. 14cs.–1949. április 1.
- *Márton Áron püspök jóváhagyása a gyűlés jegyzőkönyvéről*, GYÉL, 2025 d. 14 cs. Num. 1848 – 1946. szeptember 11.
- *Márton Áron püspök körlevele a görög katolikusokkal történt események kapcsán*, in: GYÉL, 2077 d. 4 cs. Num. 2271 – 1948. október 11.
- *Márton Áron püspök körlevele*, in: GYÉL, 22 d. 14 cs. Num. 4708 – 1948. július
- *Márton Áron püspök levele a Kultuszminiszternek*, in: GYÉL, 2093 d. 35 cs. Num. 554 – 1948. szeptember 6.

- *Márton Áron püspök levele a mallersdorfi ferences nővérek erdélyi elöljárójának*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. Num. 672 – 1948. november 29.
- *Márton Áron püspök levele a mallersdorfi ferences nővérekhez*, in: GYÉL, V. 3, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 48 – 1945. január 8.
- *Márton Áron püspök levele a mallersdorfi szegény ferences nővérek romániai tartományfőnöknőjéhez*, in: GYÉL, 1847 d. 27 cs. Num. 846 – 1940. március 7.
- *Márton Áron püspök levele a Szentferencendi Nővérek Nagyontisztelendő Tartományfőnöknőjének*, in: Gyél, 2082 d. 14 cs. Num. 2597 – 1948. december 18.
- *Márton Áron püspök levele a szentferencendi nővérek vezetése alatt álló nagyszebeni püspöki tan- és nevelőintézet igazgatóságához*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 846 – 1940. augusztus 6.
- *Márton Áron püspök levele Benedek M. Krizosztoma szentferencendi tartományfőnöknőnek*, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. Num. 4081 – 1947. január 2.
- *Márton Áron püspök levele Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknőhöz*, in: GYÉL, V. 3, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 1882 – 1948. augusztus 23.
- *Márton Áron püspök levele Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknőhöz*, in: GYÉL, 2082 d. 14 cs. Num. 206 – 1948, augusztus 23.
- *Márton Áron püspök levele Bilinszky Lajos igazgatónak*, in: GYÉL, 14 cs. 1009. d. Num. 1362 – 1939. április 24.
- *Márton Áron püspök levele valamennyi Női Szerzetesrend és Társulat Nagyontisztelendő Általános és Tartományi Főnöknőjének*, in: GYÉL, 2082 d. 14 cs. Num. 2600 – 1948. november 29.
- *Márton Áron püspök újévi levele a papokhoz és szerzetesekhez*, in: GYÉL, 2097 d. 14 cs. Num. 1 – 1949. január 4.
- *Márton Áron püspök válasza Benedek Mária Krizosztoma tartományfőnöknőnek*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza – 1949. február 18.
- *Márton Áron püspök válasza Nagy Mária Margit újoncmesternőnek*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza – 1949. március 1.
- *Mauritius Rieder superior levele Mailáth Gusztáv Károly püspöknek*, in: GYÉL, 1522 d. 14 cs. Num. 1647 – 1925. október 27.

- *Mauritius Rieder superior levele Mailáth Gusztáv Károly püspöknek*, in: GYÉL, 1522 d. 14 cs. Num. 3707 – 1926. augusztus 13.
- *Megállapodás a Csiki Magánjavak Gyergyószentmiklósi Sebészeti Kórháza és a Szent Családról elnevezett Szegény Ferences Nővérek erdélyi magyar tartománya között*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1947. november 20.
- *Megbízatus a nővérek lelki vezetésére*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1934. február 12.
- *Nagy Jenő nagyszebeni főesperes plébános levele az Egyházmegyei Hatósághoz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték 2. doboza, 1950. május 3.
- *Nagy Mária Margit nővér összefoglalója*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, – 1949. október 23.
- *Nagy Mária Margit újoncmesternő levele a Főhatósághoz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, – 1949. február 21.
- *Neophyta, M. helyettes tartományfőnöknő levele a kolozsvári püspöki helytartóhoz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 3 – 1944. január 26.
- *Neophyta, M. helyettes tartományfőnöknő levele Sándor Imre kolozsvári püspöki vikáriushoz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 868 – 1942. március 12.
- *Relatio a szentferencrendi nővérek vezetése alatt álló örmény szertartású leányárvaházban tartott canoni visitatoról 1939. június 16–17*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. június 18.
- *Relatio a szt. ferencrendi nővérek dévai házában 1939. szept.1–2 között tartott canoni visitatiojáról*, GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. szeptember 2.
- *Relatio a szt. ferencrendi nővérek holczmányi házában 1939. aug. 30–31. között végzett canoni visitatoról*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. augusztus 31.
- *Relatio a szt. ferencrendi nővérek kolozsvári házában 1939. aug. 20–27. között végzett canoni visitatoról*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. szeptember 6.
- *Relatio a szt. ferencrendi nővérek marosvásárhelyi házában 1939. jún. 6–9 végzett canoni visitatoról*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. június 9.

- *Relatio a szt. ferencrendi nővérek nagyszzebeni házában 1939. máj. 12–18. között végzett canoni visitatoról*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. május 18.
- *Relatio a szt. ferencrendi nővérek sepsiszentgyörgyi házában 1939. június 25–27. tartott canoni visitatoról*, in: GYÉL, V. 3. Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1939. június 12.
- *Sándor Imre püspöki általános helytartó levele Kolozsvárról a Szentferencrendi Nővérek Házának Marosvásárhelyre*, in: GYÉL, V. 3, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num. 2621 – 1945. április 14.
- *Scheffler János püspök, apostoli kormányzó levele*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, Num: 1111/1948. II. – Nagyvárad, 1948. április 2.
- *Száva János kórházigazgató kérése Benedek M. Krizosztoma tartományi főnöknőhöz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1946. december 14.
- *Száva János kórházigazgató levele Benedek M. Krizosztoma tartományfőnöknőhöz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1947. június 10.
- *Száva János kórházigazgató levele Benedek M. Krizosztoma tartományfőnöknőhöz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1947. november 25.
- *Száva János kórházigazgató levele Benedek M. Krizosztoma tartományfőnöknőhöz*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1947. november 29.
- *Szerződés a brassói róm. kat. hitközség és a Szt. Ferencrendi nővérek mallersdorfi anyaháza között*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. Num. 161 – 1901. március 20.
- *Szerződés a brassói római katolikus hitközség és Josef Ferst superior – Maria Cassia vikaria között*, in: GYÉL, Mallersdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. 1901. április 30.
- *Szerződés a mallersdorfi ferences nővérek és a kolozsvári püspöki helytartóság között*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1942. március 9.
- *Szerződés az Erdélyi Ferences Rendtartomány és a Szent Családról elnevezett Mallersdorfi Szegény Ferences Nővérek között*, in: GYÉL, 2563 d. 14 cs. Num. 7 – 1991. február 7.
- *Szerződés Lehmeier M. Elberta tartományfőnöknő és Vasvári Aladár főesperes-plébános között*, in: GYÉL, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1941. február 3.

- *Szerződés P. Benedek András Domokos és Écsy Mária Gudilla nővér között*, in: GYÉL, 2563 d. 14 cs. Num. 2101 – 1991. július 1.
- *Szerződés tervezet a Csiki Magánjavak Gyergyószentmiklósi Sebészeti Kórháza és a Szent Családról elnevezett Szegény Ferences Nővérek erdélyi magyar tartománya között*, in: GYÉL, Mallerysdorfi hagyaték doboza, V. 3. 1. d. 14. cs. – 1947. november 7.
- *Szerződés, melyet a szent Ferencc-rendi apácák mallerysdorfi anyaházával a nagyváradi I. szertartású papnevelde igazgatósága kötött*, in: GYÉL, Mallerysdorfi hagyaték doboza, Nagyváradi, 1898. évi november 5-én
- *Vasile Suciú balázsfalvi görög katolikus érsek levele Gróf Mailáth Gusztáv Károly püspöknek*, in: GYÉL, 1449 d. nr. 4060 – 1920. november 2.
- *Wéber Béla plébános 1923. Szeptember 13-án kelt levele Mailáth G. Károly püspöknek*. Ld. Gyulafehérvári Batthyaneum Könyvtár, Mailáth Csomó, Num. 26.088.

Arhiva Mănăstirii din Mallerysdorf

- *A bányaigazgató levele a bányaorvoshoz*, in: KIAMall 6214 – 1894. november 18.
- *A bányaigazgatóság levele a szebeni anyaházhoz*, in: KIAMall 6212 – 1888. augusztus 4.
- *A bányaorvos levele a brassói bánya és kohó részvény-egylet és petrozsényi bányaigazgatósághoz*, in: KIAMall 6214 – 1894. november 1.
- *A Bihar megyei általános kórház és a mallerysdorfi anyaház közötti szerződés*, in: KIAMall 6205.a – 1898. október 13.
- *A brassói bánya és kohó részvény-egylet és petrozsényi bányaigazgatóság levele M. Petronella Meyerhez*, in: KIAMall 6214 – 1887. október 14.
- *A brassói bánya és kohó részvény-egylet és petrozsényi bányaigazgatóság kérése M. Petronella Meyerhez*, in: KIAMall 6214 – 1894. november 1.
- *A brassói bánya és kohó részvény-egylet és petrozsényi bányaigazgatóság levele M. Petronella Meyerhez*, in: KIAMall 6212 – 1888. augusztus 4.
- *A királyi udvartanács levele Batthyány Julianna grófnőhöz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. július. 25.
- *A nővérek Nagyszebenbe való letelepedésének püspöki jóváhagyása*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. október 8.

- *A petrozsényi bányaigazgatóság levele M. Agapita főnövérnek*, in: KIAMall 6212 – 1914. április 17.
- *A regensburgi püspökség állásfoglalása*, in: KIAMall 6205.b – 1910. október 27.
- *A speyeri püspökség jóváhagyása a nővérek Nagyszebenbe való letelepedéséhez*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. október 24.
- *A speyeri püspökség válasza Nardini folyamodványára*, 1851. december 12., in: BAUER–AMMERLICH, 20.
- *A tartományi kormány jóváhagyása a pirmasensi szegény ferences nővérek Erdélybe való letelepedéséhez*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. október 3.
- *Agapia M. nővér levele M. Nominanda általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6203 – 1931. augusztus 24.
- *Alaxandria M. nővér levele az általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6202 – 1940. november 14.
- *Anasztasia M. általános főnöknő és báró Karl Geringer von Ödenburg között megkötött vásárlási szerződés*, in: KIAMall, 6201. 3ff – 1865. június 20.
- *Anton Mayer kanonok levele az anyaházhoz*, in: KIAMall 6205 – 1923. augusztus 24.
- *Anton Mayer levele M. Nominanda általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6205.b – 1929. július 22.
- *Anton Mayer levele M. Nominanda általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6205.b – 1930. április 10.
- *Anton Mayer levele Michael Buchberger regensburgi püspökhöz*, in: KIAMall 6205.b – 1928. szeptember 17.
- *Az általános főnöknő levele Dr. Bilinszky Lajos igazgatóhoz*, in: KIAMall 6202 – 1927. szeptember 5.
- *Az általános főnöknő levele Michael Buchberger püspökhöz és Anton Mayer kanonokhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1928. szeptember 25.
- *Az anyaház levele a gyermekkórház igazgatóságához*, in: KIAMall 6206 – 1928. július 8.
- *Az anyaház levele a nagyváradai gyermekkórház igazgatóságához*, in: KIAMall 6206 – 1928. szeptember 11.

- *Az erdélyi ordináriátus folyamodványa Franz Josef Huth superiorhoz*, in: KIAMall, 6201. 3ff – 1865. február 3.
- *Bartolomea M. nővér levele a tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6211 – 1893. szeptember 3.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Franz Josef Huth superiorhoz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. július. 12.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Franz Josef Huth superiorhoz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. május. 19.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Franz Josef Huth superiorhoz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. augusztus 10.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, in: KIAMall, 6201, 1ff – 1863. május. 1.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Pirmasensbe*, in: KIAMall, 6201, 1ff – 1863. augusztus. 8.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Pirmasensbe*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. május. 4.
- *Batthyány Julianna grófnő levele Pirmasensbe*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. november 1.
- BAUER Sr. M. Radegund–AMMERLICH Hans, *Ihr ergebenster Pfarrer Nardini, Der Briefwechsel zwischen Paul Josef Nardini und Bischof Nicolaus von Weis – ein Blick in die Kirchengeschichte des 19. Jahrhunderts*, Don Bosco Verlag, München, 2008
- *Bilinszky Lajos levele az általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6202 – 1927. augusztus 10.
- *Bilinszky Lajos levele az általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6202 – 1927. augusztus 18.
- *Bilinszky Lajos levele az általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6202 – 1927. augusztus 28.
- *Bjelik Gyula püspök levele a mallersdorfi anyaházhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1924. július 5.
- *Bognár István rektor levele a mallersdorfi anyaházhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1898. november 5.
- *Bognár István rektor levele a mallersdorfi anyaházhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1898. szeptember 29.
- *Bognár István rektor levele a mallersdorfi anyaházhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1898. október 8.
- *Bognár István rektor levele a mallersdorfi anyaházhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1898. N november 5.
- *Buday petrozsényi plébános levele Josef Unverdorben superiorhoz*, in: KIAMall 6212 – 1909. március 17.

- *Együttműködési szerződés a brassói római katolikus nőegylet és a mallersdorfi anyaház között*, in: KIAMall 6210 – 1895. október 8.
- *Együttműködési szerződés a mallersdorfi ferences nővérek és a marosvásárhelyi plébánia között*, in: KIAMall 6211 – 1893. május 31.
- *Eucheria M. nővér levele M. Nominanda általános főnöknőhöz*, in: KIAMall 6203 – 1929. augusztus 29.
- *Főpásztori jóváhagyás a mallersdorfi nővérek nagyváradi Iosephinumban való működésére*, in: KIAMall 6205 – 1902. augusztus 19.
- *Franz Josef Huth superior levele az erdélyi püspökséghez*, in: KIAMall, 6201. 3ff – 1865. január. 24.
- *Franz Josef Huth superior levele Batthyány grófnőhöz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. május. 10.
- *Franz Josef Huth superior levele Batthyány grófnőhöz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. augusztus 13.
- *Fráter Imre főorvos levele a Tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6204 – 1902. december. 9.
- *Fráter Imre főorvos levele a Tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6204 – 1922. március 22.
- *Gabriel von Engel levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6209 – 1898. március 18.
- *Gabriel von Engel levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6209 – 1898. március 22.
- *Gabriel von Engel levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6209 – 1898. augusztus 24.
- *Gabriel von Engel levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6209 – 1898. november 10.
- *Gabriel von Engel levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6209 – 1899. június 26.
- *Gabriel von Engel levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6209 – 1899. szeptember 13.
- *Gajdátsy Béla levele Mailáth G. Károly püspöknek*, in: Gyulafehérvári Batthyaneum, Mailáth csomó, Num. 26.151.

- *Gróf Széchenyi Miklós püspök levele a mallersdorfi anyaházhoz*, in: KIAMall 6205.b – 1910. június 25.
- *Gyulafehérvár püspöke a városi árvaháznak a nővérek szebeni intézetébe való elhelyezése miatt*, in: KIAMall, 6201. 6ff – 1871. június 9.
- *Heilika M. nővér levele a tisztelendő anyához*, in: KIAMall 6208 – 1928. október 28.
- *Hieronyma M. Eder tisztelendő anyja válasza Weber esperesnek*, in: KIAMall, 6207 – 1885. április 1.
- *Josef Hundhammer levele Szilágysomlyónak*, in: KIAMall 6217 – 1893. november 7.
- *Josef Hundhammer superior és M. Hieronyma Eder tisztelendő anyja felhatalmazása Weber Béla petrozsényi esperesnek*, in: KIAMall 6214 – 1892. szeptember 26.
- *Josef Unverdorben superior átirata a regensburgi püspökséghez*, in: KIAMall 6205.b – 1910. november 1.
- *Josef Unverdorben superior levele a petrozsényi leányiskola vezetőségéhez*, in: KIAMall 6212 – 1921. szeptember 1.
- *Josef Unverdorben superior levele a regensburgi püspöknek*, in: KIAMall 6205.b – 1910. június 25.
- *Josef Unverdorben superior levele az erdélyi püspökhöz*, in: KIAMall 6212 – 1910. február 13.
- *Kovács Ferenc plébános levele Josef Hundhammer superiorhoz*, in: KIAMall 6211 – 1892. szeptember 27.
- *Kovács Ferenc plébános levele Josef Hundhammer superiorhoz*, in: KIAMall 6211 – 1893. szeptember 3.
- *Kovács Ferenc plébános levele Petronella főnővérhez*, in: KIAMall 6211 – 1892. szeptember 13.
- *Kovács Ferenc plébános levele Petronella főnővérhez*, in: KIAMall 6211 – 1892. november 1.
- *Lönhart Ferenc pápai prelátus levele Franz Josef Huth superiorhoz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. szeptember 9.
- *Lönhart Ferenc pápai prelátus levele Franz Josef Huth superiorhoz*, in: KIAMall, 6201. 2ff – 1864. október 7.

- *Lönhart Ferenc püspök levele M. Petronella Meyernek*, in: KIAMall, 6201 – 1885. augusztus 4.
- *Maximilian Rác kórházigazgató levele az anyaházhoz*, in: KIAMall 6206 – 1928. augusztus 25.
- *Maximilian Rác kórházigazgató levele az anyaházhoz*, in: KIAMall 6206 – 1936. február 12.
- *Michael Julius kanonok-rektor levele a mallersdorfi nővérek superiorátusához*, in: KIAMall 6205.b – 1910. június 28.
- *Michael Julius kanonok-rektor levele a mallersdorfi nővérek superiorátusához*, in: KIAMall 6205.b – 1918. június 17.
- *Mitterhuber egyházigazgató és Buday plébános levele M. Agapita főnövérnek*, in: KIAMall 6212 – 1921. szeptember 1.
- *Nardini folyamodványa a speyeri püspökséghez*, 1851. december 1., in: BAUER–AMMERLICH, 19–20.
- *Nardini levele Hallmayer kanonokhoz*, 1855. március 15., in: BAUER–AMMERLICH, 53–56.
- *Nardini levele Hallmayer kanonoknak*, 1855. március 10., in: BAUER–AMMERLICH, 51–52.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. augusztus 22., in: BAUER–AMMERLICH, 64–66.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. január 5., in: BAUER–AMMERLICH, 29–31.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. január 11., in: BAUER–AMMERLICH, 34–38.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. január 5., in: BAUER–AMMERLICH, 29–31.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. január 16., in: BAUER–AMMERLICH, 42–47.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. június 1., in: BAUER–AMMERLICH, 57–59.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. március 10., in: BAUER–AMMERLICH, 48–50.

- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. március 23., in: BAUER–AMMERLICH, 77–78.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. október 26., in: BAUER–AMMERLICH, 73–75.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1855. szeptember 14., in: BAUER–AMMERLICH, 69–71.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1858. január 10., in: BAUER–AMMERLICH, 118–120.
- *Nardini levele Nicolaus von Weis speyeri püspökhöz*, 1858. január 3., in: BAUER–AMMERLICH, 115–116.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök levele Nardinihez*, 1855. szeptember 7., in: BAUER–AMMERLICH, 67–68.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök levele Nardinihez*, 1857. április 21., in: BAUER–AMMERLICH, 90–91.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök válasza Batthyány grófnőnek*, in: KIAMall, 6201, 1ff – 1863. május. 10.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök válasza Nardini folyamodványára*, 1851. december 27., in: BAUER–AMMERLICH, 23.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök válasza Nardini levelére*, 1855. január 9., in: BAUER–AMMERLICH, 32–33.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök válasza Nardini levelére*, 1855. január 14., in: BAUER–AMMERLICH, 39–40.
- *Nicolaus von Weis speyeri püspök válasza Nardini több levelére*, 1855. szeptember 7., in: BAUER–AMMERLICH, 67–68.
- *Nominanda M. általános főnöknő válasza Dr. Simeon Mosolygó főorvosnak*, in: KIAMall 6203 – 1929. szeptember 24.
- *Nominanda M. általános főnöknő válasza Dr. Simeon Mosolygó főorvosnak*, in: KIAMall 6203 – 1931. június 26.
- *Nominanda M. általános főnöknő, Mauritius Rieder superior és Dr. Simeon Mosolygó főorvos között megkötött szerződés*, in: KIAMall 6203 – 1934. június 4.

- *Nominanda Schober generális főnöknő levele Sándor Imre kolozsvári püspöki vikáriushoz,* in: KIAMall, 1942. október 16.
- *Petronella főnövér levele Josef Hundhammer superiorhoz,* in: KIAMall 6211 – 1892. szeptember 13.
- *Petronella főnövér levele Josef Hundhammer superiorhoz,* in: KIAMall 6211 – 1892. november 9.
- *Petronella M. Meyer általános főnöknő levele M. Hieronyma Eder tisztelendő anyához,* in: KIAMall, 6207 – 1885. március 24.
- *Petronella M. Meyer válasza a brassói bánya és kohó részvény-egylet és petrozsényi bányaigazgatóság kérésére,* in: KIAMall 6214 – 1894. november 18.
- *Piniana M. nővér levele M. Nominanda általános főnöknőhöz,* in: KIAMall 6203 – 1931. november 10.
- *Püspöki Ordinariatus Regensburg,* in: KIAMall 6203 – 1931. október 20.
- *Ráduly János kanonok levele Franz Josef Huth superiorinak,* in: KIAMall, 6201. 3ff – 1865. február 3.
- *Rindert Károly polgármester levele a tisztelendő Anyához,* in: KIAMall 6204 – 1903. május 13.
- *Schnabl Ferenc évi jelentése az anyaháznak,* in: KIAMall, 6201 – 1893. június 18.
- *Schnabl Ferenc levele Pirmasensbe,* in: KIAMall, 6201. 1ff – 1862. augusztus. 26.
- *Schnabl Ferenc levele Pirmasensbe,* in: KIAMall, 6201. 1ff – 1863. október 22.
- *Schnabl Ferenc levele Pirmasensbe,* in: KIAMall, 6201. 1ff – 1863. január 27.
- *Schnabl Ferenc levele Witmann főtisztelendőnek,* in: KIAMall, 6201. 1ff – 1862. július. 22.
- *Simeon Mosolygó főorvos levele M. Nominanda általános főnöknőhöz,* in: KIAMall 6203 – 1929. szeptember 2.
- *Simeon Mosolygó főorvos levele M. Nominanda általános főnöknőhöz,* in: KIAMall 6203 – 1931. május 23.
- *Simeon Mosolygó főorvos levele M. Nominanda általános főnöknőhöz,* in: KIAMall 6203 – 1931. augusztus 24.
- *Szabályok a Julie Montenuovo Alapítványnak,* in: KIAMall, 6201. 6ff – 1868. december 29.

- *Szerződés a bukaresti érsek és a mallersdorfi anyaház között*, in: KIAMall 6202 – 1927. november 15.
- *Szerződés a nagyváradi gyermekkorház és a mallersdorfi anyaház között*, in: KIAMall 6206 – 1903. június 14.
- *Szerződés a nagyváradi Szent József Fiúintézet és a mallersdorfi anyaház között*, in: KIAMall 6205 – 1902. május 22.
- *Szerződés a szilágysomlyói római katolikus egyházközség és a szegény ferences nővérek mallersdorfi anyaháza között*, in: KIAMall 6217 – 1899. április 16.
- *Szerződés Gróf Mailáth Gusztáv Károly erdélyi püspök és Mauritius Rieder superior között*, in: KIAMall 6208 – 1928. október 6.
- *Trusza Lajos plébános kérése a nagyszebeni házhoz*, in: KIAMall 6217 – 1898. május 2.
- *Trusza Lajos plébános kérése Josef Hundhammer superiorhoz*, in: KIAMall 6217 – 1896. március 7.
- *Weber Béla esperes-plébános levele M. Petronella Meyer általános főnöknőhöz*, in: KIAMall, 6207 – 1885. március 4.
- *Weber Béla esperes-plébános levele M. Petronella Meyer általános főnöknőhöz*, in: KIAMall, 6207 – 1885. március 23.
- *Weber Béla esperes-plébános levele M. Petronella Meyer általános főnöknőhöz*, in: KIAMall, 6207 – 1885. április 12.

I. Documente ecclesiale

- *A II. Vatikáni zsinat dokumentumai*, Budapest 2000
- *Az Egyházi Törvénykönyv (Codex Iuris Canonici)*, Budapest 1984
- *Biblia, Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás*, Gál Ferenc, Gál József, Gyürki László, Kosztolányi István, Rosta Ferenc, Szénási Sándor és Tarjány Béla fordításának javított szövege új bevezetőkkel és szövegmagyarázatokkal, sajtó alá rendezte Rózsa Huba, a Szent István Társulat Szentírás Bizottságának elnöke, Szent István Társulat, Budapest 2008
- *De iustitia in mundo*, az 1971-es püspöki szinódus dokumentuma
- II. JÁNOS PÁL, *Centessimus Annus*, 1991. május 1.
- VI. PÁL, *Populorum Progressio*, 1967. március 26.

- XI. PIUS, *Quadragesimo Anno*, 1931. május 15.

II. *Literatură de specialitate*

- *A sepsiszentgyörgyi „Sancta Maria” leányárvaház és Nevelőintézet Első Értesítője az 1915–16 iskolai évről*, Nagyszeben 1916
- *Alapítólevél*, in: *A sepsiszentgyörgyi „Sancta Maria” leányárvaház és Nevelőintézet Első Értesítője az 1915–16 iskolai évről*, Nagyszeben 1916, 9–13.
- BILINSZKY Lajos, *A Szent Ferencz-rendi nővérek nagyszebeni tan-és nevelőintézetének Értesítője az 1906–7 iskolai évről*, Nagyszeben 1907
- CSIBY József, *A kézdiszentléleki egyházközség története*, Kézdiszentlélek 2008
- *Emlékkönyv a Sepsiszentgyörgyi Sancta Maria Leányárvaház és Nevelőintézet huszonöt éves jubileumára 1915–1940*, Sepsiszentgyörgy 1940
- *Gyulafehérvári Batthyaneum Könyvtár*
- *Historia Domus Devaiensis*
- *Historia Domus Dicsőszentmártoniensis*
- *Historia Domus Petrozsényiensis*
- *Historia Domus Szebeniensis*
- *Historia Domus Udvarhelyiensis*
- *Josef Unverdorben superior 1921. július 2-án írt levele Maria Bernardina kolozsvári főnövének*, melyben tudomásul veszi a görög-katolikus nővérek áttérését az „Istenszülő örök Szűz” kongregációba, amely áttérésre Antonia Ratisbonensi (Regensburg) püspök, „nihil obstat”-ot adott, in: *Arhiva Congregației Maicii Domnului*, Cluj
- *Magyar Katolikus Lexikon*, Budapest 2003
- *Meghívó a Sepsiszentgyörgyi Sancta Maria-intézet 25 éves jubileumára*, Sepsiszentgyörgy 1941. június 1.
- *Niccolo, Marini biboros levele Vasile Suciú görög katolikus érsekhez*, Pro Ecclesia Orientali kongregáció titkársága, Róma, in: *Arhiva Congregației Maicii Domnului*, Cluj
- *Ordenschronik Odorheiu*
- *Ordenschronik*, Band I.
- *Ordenschronik*, Band III.

- *Ordenschronik*, Band IV.
- *Ordenschronik*, Band V.
- *Ordenschronik*, Band VI.
- *Ordenschronik*, Band VII.
- *Pirmasens-Mallersdorf 1855-1955 Hundert Jahre Mallersdorfer Schwestern*, Mallersdorf 1955.
- POZSONYI József, *A Petroșeni-i Róm. Kath. Egyházközség rövid története*, Hațeg 1938
- SZÉKELY Károly, *Harangszentelési Emlékfüzet*, Sepsiszentgyörgy 1926. március 28.
- *Székeskáptalani Jegyzőkönyv Törzskönyve*, Matr. XVI.
- *Unsere lieben Mitschwestern aus der Mallersdorfer Kongregation in Zivilracht, Handgeschriebenes Bericht von Schwester Maria Gustavella*, in: *Ordenschronik*, Band VII., 9–12., Seite 1–15, den August-September 1967
- *Vasile Suciú balázsfalvi görög katolikus érsek 1921. november 16-án, Balázsfalván írt levele*, in: *Arhiva Congregației Maicii Domnului*, Cluj
- ZLAMÁL Ágost–VESZELY Károly–KÓRÓDY Péter, *Az alsófehérmegyei Történelmi, Régészeti és Természettudományi Egylet Évkönyve IX*, Nagyenyed 1897

III. **Surse orale**

- KINGA Mária nővér [ANDRÁS Magdolna], született Lövétén 1972. május 14-én
- KONRADILLA Mária nővér [GERGELY Berta], született Zetelakán 1920-ban
- KOVÁCS Sándor kanonok, volt székelyudvarhelyi főesperes
- LÉNÁRDA Mária nővér, [EGYED Mária] († 2012)
- MARGIT Mária nővér, [BOROS Margit], született Zetelakán 1970. november 17-én
- MARTON József, pápai prelátus, nagyprépost, egyetemi professzor
- NAGY Gergely, a székelyudvarhelyi Pastor Bonus Papi Otthon igazgatója
- NAGY Márta Rozália, született Sepsiszentgyörgyön 1926-ban
- RENATE, Sr. M. [MEIER, Elisabeth], született Schwarzenhousenben (Németország-Bayer) 1942. október 29-én
- SKOLASZTIKA Mária nővér, [BOKOR Erzsébet] született Esztelneken 1929-ben

IV. *Monografie de istorie bisericească și istorie universală*

- ANGENENDT, Arnold, *A kora középkor*, Budapest 2008
- ANZENBACHER, Arno, *Keresztény társadalometika*, Budapest 1998
- *Assisi Szent Ferenc Művei*, Újvidék–Szeged–Csíksomlyó 1992
- BARABÁS KIS Anna–TAMÁSI Zsolt (szerk.), *A maros-küüllői főesperesi kerület plébániáinak története 1900-tól 1989-ig*, Kolozsvár 2009
- BÁRDI Nándor–FEDINEC Csilla–SZARKA László (szerk.), *Útkeresés, önszerveződés a rendszerváltás éveiben (1989-1991)*, Budapest 2008
- BARTA Gábor (szerk.), *Erdély rövid története*, Budapest 1993
- BARTALIS János, *Halálra ítélt erdélyi ferencesek története 1949–1989*, Csíksomlyó 2003
- BAUER, Sr. M. Radegund, *Paul Iosef Nardini Priester und sozialer Vorkämpfer für die Armen*, München 2007
- BENDA Kálmán (szerk.), *Magyarország történeti kronológiája*, Budapest 1993
- BERAN Ferenc–LENHARDT Vilmos, *Az Egyház társadalmi tanítása*, Budapest 2003
- BILINSZKY Lajos, *Az erdélyi katolicizmus múltja és jelene*, Dicsőszentmárton 1925
- BILINSZKY Lajos, *A Szent Ferencz-rendi nővérek nagyszebeni tan- és nevelőintézetének története*, Nagyszeben 1903
- BÍRÓ Vencel–BOROS F. (szerk.), *Erdélyi katolikus nagyok*, Kolozsvár 1941
- BRIHIER, Louis, *A bizánci birodalom intézményei*, Budapest 2003
- CSETRI Elek–IMREH István, *Erdély változó társadalma 1767–1821*, Bukarest 1980
- DAVIES, Norman, *Európa története*, Budapest 2002
- DELETANT, Dennis, *Teroarea comunistă în România, Gheorghiu-Dej și statul polițienesc, 1948–1965*, Iași 2006
- DIÓSZEGI István, *A hatalmi politika*, Budapest 1994
- EGYED Ákos, *Falu, város, civilizáció*, Bukarest 1981
- *Erdély rövid története*, Budapest 1993
- ERDŐ Péter, *Az ókereszténykor egyházfegyelme*, Budapest 1983
- FERENCZI Sándor, *Sacerdotes transilvanici. Az erdélyi egyházmegye papjai – történeti áttekintés*, Kolozsvár 2012
- FULBROOK, Mary, *Németország története*, Budapest 1997

- GYÁNI Gábor, *A szociálpolitika múltja Magyarországon*, Budapest 1994
- HAMMAN, A., *Így éltek az első keresztények*, Budapest 2008
- HANÁK Péter (szerk.), *Magyarország története 1890–1918*, Budapest 1978
- HARDICK, P. Lothar OFM, *Regel und Leben der Brüder und Schwestern vom Regulierten Dritten Orden des heiligen Franziskus*, Werl-Westfalen 1987
- HOLLÓS János, *Patrológia*, Nyíregyháza é.n.
- *Húszéves az RMDSZ. 1989-2009. Eseménynaptár. Dokumentumok*. RMDSZ kiadása 2009
- KALMÁR Zoltán, *Ember az időben*, Déva 2011
- KALMÁR Zoltán, *Nagyszében, a vörös város és hajdani magyarjai*, Kolozsvár 2010
- KAPLAN, Michel, *Bizant*, Ed. Nemira 2010
- KELETI Károly, *Hazánk és népe*, Budapest 1889
- KIRÁLY Károly, *Nyílt kártyákkal I. Önéletírás és naplójegyzetek*, Pécs 2013
- KOCSIS Imre, *Lukács evangéliuma*, Budapest 1995
- KÓSA László (szerk.), *Magyar Művelődéstörténet*, Budapest 2002
- KOVÁCS Endre–KATUS László (szerk.), *Magyarország története 1848-1890*, Budapest 1987
- KÖHALMI-KLIMSTEIN József, *Vázlatok Haynald Lajos életéből*, Pozsony–Budapest é.n.
- KUSZÁLIK Péter, *A forradalom szikrája* (szamizdat kiadás), 2011
- LÉSTYÁN Ferenc, *Erdélyi Szibéria*, Gyulafehérvár 2003
- LIPCSEY Ildikó, *Románia és Erdély a XX. században*, Toronto 2006
- *Magyar Katolikus Lexikon, VII. kötet*, Budapest 2002
- *Magyar Larousse, II.*, Budapest 1992
- MANDICS GYÖRGY, *A manipulált forradalom*, Arad 2009
- MARKUS, A. Robert, *Nagy Szent Gergely és kora*, Budapest 2004
- MARTON József, *A keresztény jelenkor*, Marosvásárhely 2008
- MARTON József, *A keresztény szerzetesség története*, Kolozsvár 2010
- MARTON József, *Az erdélyi (gyulafehérvári) egyházmegye története*, Gyulafehérvár 1994
- MARTON József, *Az erdélyi katolicizmus 90 éve (1900–1990)*, Kolozsvár 2008
- MARTON József, *Fogarasy Mihály erdélyi püspök élete és munkássága*, Gyulafehérvár 2005
- MARTON József, *Papnevelés az erdélyi egyházmegyében 1753–1918*, Budapest 1993
- MARTON József, *Studia Theologica Transsylvaniensia*, Kolozsvár–Gyulafehérvár 2012

- NAGY Szent Gergely, *A lekipásztor kézikönyve*, Budapest 2004
- NAZIANZOSZI Szent Gergely, *A szegények szeretete* 8, in: *ÓÍ XVII.*, Budapest 2001
- PĂIUȘAN, Cristina–DORIN, Ion Narcis–RETEGAN, Mihai, *Regimul Comunist din România. O cronologie politică (1945-1989)*, București 2002
- PUSKELY Mária, *A keresztény szeretesség történeti fogalomtára*, Budapest 2006
- PUSKELY Mária, *Kétezer év szeretessége*, Budapest 1998
- PUSKELY Mária, *Szerzetesek. A megszentelt élet 99 intézménye*, Budapest 1990
- RÁCZ István, *Tanulmányok Erdély történetéről*, Debrecen 1988
- REHDER, Peter, *Das Neue Osteuropa von A-Z*, München 1992
- *Révai Nagy Lexikona, III. kötet*, Budapest 1911
- *Révai Nagy Lexikona, XVII. Kötet*, Budapest é.n.
- *Révai Nagy Lexikona, XV. kötet*, Budapest 1922
- SAS Péter, *Egy reneszánsz lelkiületű főpap Dr. Hirschler József főesperes-plébános*, Kolozsvár 2010
- SCHRANZ, Ludwig, *Die Kongregation der armen Franziskanerinnen von Mallersdorf (1855–1925)*, Regensburg 1925
- SZABÓ M. Attila, *Magyar oktatási intézmények a Magura aljában. A szilágysomlyói gimnázium története*, Székelyudvarhely 2011
- SZÁNTÓ Konrád, *A katolikus egyház története I–II.*, Budapest 1983
- SZÁSZ Zoltán (szerk.), *Erdély története 1830-tól napjainkig*, Budapest 1986
- SZENTPÉTERI József (szerk.), *Magyarország művelődéstörténete 1867–1918*, Budapest 2001
- SZÓKE János, *Márton Áron*, Nyíregyháza 1990
- TAMÁSI Zsolt–József, *Az erdélyi római katolikus egyházmegye az 1848–49-es forradalomban*, Kolozsvár 2007
- TAMÁSI Zsolt (szerk.), *Erdély süveg nélküli püspöke*, Marosvásárhely 2013
- TELEGDY Álmos, *Privatizarea MEBO în România. Procesul de privatizare și rezultatele împrăștiatului*, Budapesta 2002
- TEMPFLI Imre, *Sárból és napsugárból. Pakocs Károly püspöki helynök élete és kora 1892–1966*, Budapest 2002

- TOMKA Ferenc, *Halálra szántak, mégis élünk! Egyházüldözés 1945–1990 és az ügynökkérdés*, Budapest 2005
- TOMKA Miklós–GOJÁK János (szerk.), *Az Egyház társadalmi tanítása*, Budapest 2005
- TORNIELLI, Andrea, *Ferenc pápa élete, eszméi, szavai*, Budapest 2013
- TÓTH Miklós, *Szilágysomlyó*, Kolozsvár 1994
- VANYÓ László, *Ókeresztény Írók, I–V.*, Budapest 1980
- VARGA Dezső, *Képek a nagy egyházatyák korából*, Budapest 1914
- VÁRHELYI Gyula, *Az erdélyi katolicizmus múltja és jelene*, Dicsőszentmárton 1925
- VIRT László, *Katolikus kisebbség Erdélyben*, Budapest–Luzern 1991

V. *Studii de specialitate*

- *A Sancta Maria Árvaház és Iskola 25 éves jubileuma, – A „Székely Nép” 1941. május 31., LIX. évf. 123. szám*, in: *A Sepsiszentgyörgyi leányárvaház és nevelőintézet 25 éves története 1915–1940*
- ALINDE, Sr. Maria, [MAYER, Maria], *Spende für das Haus Nazareth in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2005), 29.
- BOTTONI, Stefano, *Hol volt, hol nem volt. Az 1989-es romániai fordulat értelmezései*, in: *Magyar Narancs*, XXI. 51–52.
- CIUCUR Losonczy Antonius, *Főpásztori áldás a Szent Ferenc Otthonra - Mallersdorfi ferences nővérek Nagyváradon*, in: *Ordenschronik Odorheiu*, 2012.
- DERZSY András, *Ellopták a barátokat, de ők visszajöttek. Hat ferences testvér ünnepélyes fogadalmat tett Székelyudvarhelyen*, in: *Vasárnap*, 2000. szeptember 24.
- DOLORE, Sr. M., [FISCHBACHER, Margot], *Hilfe im Wandel – Die sozialen Dienste der Mallersdorfer Schwestern in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2008), 15–17.
- FARKAS Antal, *Krisztus szeretete sürget minket. Interjú Écsy Mária Gudilla nővérrel 1991*, in: *Székelyhon*, 2012. szeptember 14.
- FODOR György, *Főhajtás*, in: *Vasárnap*, 2013. máj. 19. XXIII. évf. 20. sz. 5.
- GODEHARD, Sr. M., [HAUSHOFER, Maria Elisabeth], *Dank für großzügige Rumänienspenden*, in: *Im Blickpunkt* 2 (2008), 25.

- GODEHARD, Sr. M., [HAUSHOFER, Maria Elisabeth], *Die Liebe Christi drängt uns - Seit 1864 arbeiten die Mallersdorfer Schwestern im heutigen Rumänien*, in: *Im Blickpunkt*, 1 (1991), 4-7.
- HAUBNER, Philipp, *A Pfalz-i katolikus Árvaház és Menhely történetéből*, in: *Pfälzer Volkskalender* 1922, 4.
- HILTRUD, Sr. M. [BAUMER, Maria], *Über die wirtschaftliche Situation im Land, Baumaßnahmen und Fortbildungen für Erzieherinnen*, in: *Im Blickpunkt* 2 (2005), 21.
- HILTRUD, Sr. M. [BAUMER, Maria], *Was die Advents-und Weihnachtszeit im Széklerland (Rumänien) aus dem üblichen Alltag heraushebt - Pfarrjugend Tirschenreuth hilft Kindern Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2002), 20-21.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria] *Hilfe für die Kindertagesstätte in Oradea*, in: *Im Blickpunkt*, 1 (2002), 19-21.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], „*Man kann im Religionsunterricht das soziale Gewissen der Kinder sensibel machen*“–Interview mit Schwester Hiltrud Baumer, die in der neuen Ordensprovinz in Rumänien tätig ist, in: *Im Blickpunkt* 1 (1993), 15-24.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *10 Jahre seit dem Neuanfang in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2001), 11-12.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Acht Jahre Aufbau in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt*, 2 (1999), 14-15.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Bericht über das Gebiet Rumänien für das Generalkapitel*, in: *Im Blickpunkt*, 2 (2007), 19.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Dramatischen Rettungsaktion im „Haus Nazareth“ Nach dem verheerenden Hochwasser in rumänischen Odorhei helfen die Mallersdorfer Schwestern den Menschen in Not*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2005), 12-13.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Langsames Aufatmen nach dem Hochwasser. Mit Hilfe von Spenden konnte das Haus Nazareth wieder instand gesetzt werden*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2006), 14-15.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Mallersdorfer Schwestern feiern ihre 140-jährige Präsenz in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt*, 1 (2005), 22-23.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Nachrichten aus Rumänien. Über die wirtschaftliche Situation im Land, Baumaßnahmen und Fortbildungen für Erzieherinnen*, in: *Im Blickpunkt* 2 (2005), 21.

- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria], *Wie können wir heute echte Nardini Arbeit leisten? Sr. M. Hiltrud Baumer erinnert an die Anfänge der Aufbauarbeit in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 10 (2006), 26–27.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria],–MICHAELA, Sr. MARIA, [HAUSHOFER, Helene], *Dank aus Rumänien zur Weihnachtaktion*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2004), 21.
- HILTRUD, Sr. M., [BAUMER, Maria]–ANNEGRET, Sr. M., [PÖSCHL, Anna]– DOLORE, Sr. M., [FISCHBACHER, Margot], *Bericht aus Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 2 (1998), 12–13.
- IOCHOM István, *Annegret nővér hazamegy*, in: *Háromszék*, 2008. augusztus 18., 7.
- IOCHOM István, *Öregek a Szent Klára otthonban*, in: *Háromszék*, 1996. november 28., 7.
- IOCHOM István, *Tíz éves a Szent Klára Öregotthon*, in: *Háromszék*, 2005. október 10., 6.
- JAKUBINYI György, *A mallersdorfi ferences nővérek Erdélyben 1940–1945*, Gyulafehérvár 1993. március 28. (kézirat)
- JM, *Elődök imájának erőterében. Látogatás a nagyváradi ferences nővéreknél*, in: *Keresztény Élet* 2011/2, 3.
- JOIKITS Attila, *Kozma nővér – élő legenda Szilágysomlyón*, in: HAJDU Attila (szerk.), *A 750 éves Szilágysomlyó*, Szilágysomlyó 2001, 77–86.
- JOIKITS Attila, *Kozma nővér*, in: HAJDU Attila (szerk.), *Szilágysági Magyarok*, Szilágysomlyó 2012, 61.
- KALMÁR Zoltán, *Ave Maria!*, in: *Romániai Magyar Szó*, 1991. november 23., 5.
- KALMÁR Zoltán, *Emlékezés a kultúrbarbarizmus egyik nagyszzebeni áldozatára*, in: *Nagyszeben és Vidéke*, XV. évf., 63. sz., 2013/1, 1–2.
- LÉNÁRDA nővér, [EGYED Mária], *Konyhai szolgálat a gyulafehérvári Teológián*, in: MARTON József (szerk.), *Jubileumi Emlékkönyv*, Gyulafehérvár 2003, 127–129.
- LÉSTYÁN Ferenc, *Az erdélyi római katolikus püspökség a vallásüldöző kommunista rendszer alatt*. in: MARTON József (szerk.), *Az Erdélyi/Gyulafehérvári egyházmegye története*, Kolozsvár 1993, 196–198.
- LETIȚIA, Sr. Maria, [CRIHĂLMEANU, Alice-Mirela], *Aniversarea a 90 de ani de la întemeierea Congregației Surorilor Maicii Domnului*, in: *Viața Creștină*, serie nouă, anul XXII, nr. 2 (384), februarie 2011, pag. 10–11.

- MAGDALEN, Sr. Maria, [LAY, Renate], *Rumänien – Quo vadis?*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2000), 20–22.
- *Mallersdorfer Anzeiger* 8 (1908), 2.
- MARIELUISE, Sr. M., [GEIST, Theresia], *Nachrichten und Informationen, Schülerinnen helfen behinderten Kindern in Rumänien und bedürftigen Familien in Bosnien*, in: *Im Blickpunkt* 1 (1999), 25–30.
- MARIELUISE, Sr. M., [GEIST, Theresia], *Paten aus Deutschland gesucht. Sr. M. Dolore Fischbacher erzählt von der Aufbauhilfe der Mallersdorfer Schwestern in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 2 (2008). 24.
- MÁRKUS András, *Elbúcsúztunk Lénárda nővértől*, in: *Vasárnap* 2012. február 12., 8.
- MARTON József, *A mallersdorfi ferences nővérek szerepe az erdélyi katolikus identitás formálásában*, in: *Studia Universitatis Babeş-Bolyai* 2004/1, 109–124.
- MARTON József, *Az egyháziatyák korában a klérus elköteleződése a szegények iránt*, in: *Studia Theologica Transsylvaniensis* 2009/2, 201–223.
- MARTON JÓZSEF, *Imádkozzunk főpapjainkért*, in: *Vasárnap*, 2010. március 14. XX. évf. 11. sz., 1.
- MÁRTONFFY István, *A Szent Családról elnevezett Mallersdorfi Szegény Ferences Nővérek megtelepedése és tevékenysége Szilágysomlyón*, in: *Vasárnap* 2005. január 2., 6.
- MICHAELA, Sr. Maria, [HAUSHOFER, Helene] – DOLORE, Sr. M., [FISCHBACHER, Margot], *Hilfe im Wandel – Die sozialen Dienste der Mallersdorfer Schwestern in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2008), 15–17.
- MICHAELA, Sr. Maria, [HAUSHOFER, Helene], *Elhunyt M. Lénárda nővér*, in: *Vasárnap* 2012. február 12., 5.
- MICHAELA, Sr. Maria, [HAUSHOFER, Helene], *Haus Nazareth in Odorhei*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2003), 18.
- MICHAELA, Sr. Maria, [HAUSHOFER, Helene], *Hilfe im Wandel. Die sozialen Dienste der Mallersdorfer Schwestern in Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2008), 15–17.
- MOLDOVAN, Ion, *Ce poate fi mai frumos decât să trăiești pentru Dumnezeu!* Interviu realizat cu Sr. Benedicta Sarosi (Superioara Generală a Congregației Maicii Domnului între anii 2005-2011), in: *Unirea*, Publicație editată de Mitropolia Română Greco-Catolică Unită cu Roma, serie nouă, anul XXII, nr.2, februarie 2011, pag.4–5.

- NEMES István, *Figyelmes felkészülés a szolgálatra – beszélgetés Czíkó László teológiai hallgatóval*, in: *Háromszék-Közélet*, 1999. március 14.,7.
- OZSVÁTH Judit, *Élettemmel kell dicsőítést zengenem az Úrnak. Beszélgetés a 45. fogadalmi jubileumát ünneplő Stoff Mária Zita nővérrel*, in: *Keresztény Szó* 1996/5, 17–20.
- PÉNZES Lóránd, *A sepsiszentgyörgyi Sancta Maria intézet: zárda, árvaház, óvoda, elemi leányiskola, leánygimnázium, óvónőképző (1915–1918)*, in: *Acta Siculica* 2010, 481–496.
- RADEGUND, Sr. Maria, [BAUER, Margarete], „*Jüngerer Mitschwesteren das Vertrauen schenken*” *In 15 Jahren Tätigkeit in Rumänien gab Sr. Annegret Pöschl viel Hilfe zur Selbshilfe*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2008), 23–25.
- RADEGUND, Sr. Maria, [BAUER, Margarete], „*Man kann im Religionsunterricht das soziale Gewissen der Kinder sensibel machen*” *Interview Mit Schweter Hiltrud Baumer, die in der neuen Ordensprovinz in Rumänien tätig ist*, in: *Im Blickpunkt* 1 (1993), 15. 21–24.
- RADEGUND, Sr. Maria, [BAUER, Margarete], *Spenden für Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 2 (2003), 14–15.
- RENATE, Sr. M., „*Nicolaus-Spenden*” *schicken viel Freude und Hoffnung*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2012), 36.
- RENATE, Sr. M., *Danke für Ihre Hilfe, „Wir konnten viel Freude bereiten,”* in: *Im Blickpunkt*, 1 (2009), 22–23.
- RENATE, Sr. M., *Hilfe für die Kindertagesstätte in Oradea*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2002), 20–21.
- RENATE, Sr. M., *Namen und Nachrichten, 20 Jahre Helferdienste für Rumänien*, in: *Im Blickpunkt* 1 (2012), 35–36.
- RENATE, Sr. M.–GODEHARD, Sr. M., *Oradea– Modell für Behindertenarbeit und Stützpunkt für Armenfürsorge*, in: *Im Blickpunkt*, 2 (2012), 18.
- SCHASCHING, Johannes, *A pápák szociális enciklikái*, in: *Távlatok* 1991/1, 16–29.
- SCURTU Ioan, *1948 Anul instaurării regimului comunist în România*, in: SCURTU, Ioan–BUZATU, Gheorghe (red.), *Istoria Românilor în secolul XX.*, București 1999, 550–551.
- SEVERUS, Sulpicius, *Szent Márton élete*, in: *Ókeresztény Örökségünk* 5, Budapest 1999, 161–162.
- SINGER, Stefanie, „*Jede Spende kommt direkt bei notleidenden Menschen an*” *Jährlich Unterstützung von Presse-Vertrieb Trunk*, in: *Im Blickpunkt* 3 (2008), 22.

- STEINER, Johann, *Exodus der Deutschen hat geschadet*, in: *Siebenbürger Zeitung* 2012. szeptember 1., 2.
- SZ. L., *A Zsil völgye szamaritánusai*, in: *Az Apostol* 1938/37, 2.
- SZENT AMBRUS, *A kötelességekről*, in: *Ókeresztény Örökségünk* 9, Budapest 2005, 117–120.
- SZIRMAI Béla, *Élet és rendtartás a Papneveldeben (1945–1950)*, in: MARTON József (szerk.), *Seminarium Incarnatae Sapientiae Jubileumi emlékkönyv*, Kolozsvár 2003, 35–39.
- UDVARDY Frigyes, *Békés öregkort a lelkészeknek. Papi otthon épül Székelyudvarhelyen*, in: *Hargita népe*, 2000. március 2.
- VENCSER László, *Szemináriumi élet az 1980–1990-es években*, in: MARTON József (szerk.), *Seminarium Incarnatae Sapientiae. Jubileumi emlékkönyv*, Kolozsvár 2003, 73–92.

Odorheiu Secuiesc, 09. decembrie 2013

Botár Gábor

INTRODUCERE.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1 ORDINUL SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1.1 VIA **ȘI ACTIVITATEA FONDATORULUI SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF**.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1.1.1 Copilăria **ȘI TINERE** **ȘI EA** *Error! Bookmark not defined.*

1.1.2 Începuturile activității **ȘI LUI NARDINI** *Error! Bookmark not defined.*

1.1.3 Spiritualitatea activității **ȘI ORDINELOR SOCIALE**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2 FONDAREA **ȘI PRIMA PERIOADĂ DE EXISTEN** **ȘI A SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF**.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1.2.1 Greutățile **ÎNCEPUTULUI FONDĂRII CONGREGA** **ȘI IEI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.2 Pornirea activității **ȘILOR CARITATIVE A SURORILOR ÎN PIRMASENS** *Error! Bookmark not defined.*

1.2.3 Greutățile **ȘI EXTERNE ÎN ACTIVITATEA CARITATIVĂ** *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4 Fondarea congrega **ȘI IEI INDEPENDENTE AL LUI PAUL JOSEF NARDINI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.1 Planurile **LUI NARDINI PENTRU FONDAREA UNEI INSTITU** **ȘI IEI INDEPENDENTE** ... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.2 Pa **ȘI IMPORTAN** **ȘI PE DRUMUL INDEPENDEN** **ȘI EI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.3 Ini **ȘI IEREA PRIMEI CĂMINE** *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.4 Demersurile **STRUCTURILOR SOCIALE**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.5 Via **ȘI A INTERIOARĂ A CONGREGA** **ȘI IEI LUI JOSEF NARDINI** *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.6 Obstruc **ȚIONAREA ACTIVITĂ** **ȘI IEI CONGREGA** **ȘI IEI DIN PARTEA ORGANELOR ECCEZIALE** **ȘI STATALE**.....*Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.7 Activitatea **SURORILOR DIN PIRMASENS** **ȘI EVOLU** **ȘI A COMUNITĂ** **ȘI IOR**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.8 Aprobarea **CONGREGA** **ȘI IEI DIN PARTEA EPISCOPIULUI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.9 Dezvoltarea **INSTITU** **ȘI IEI** **ȘI DEMARAREA ACTIVITĂ** **ȘI IEI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.4.10 Etape de criză **ÎN VIA** **ȘI A INSTITU** **ȘI IEI** *Error! Bookmark not defined.*

1.2.5 Via **ȘI A INSTITU** **ȘI IEI FONDATE DE NARDINI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.5.1 Moartea **FONDATORULUI** *Error! Bookmark not defined.*

1.2.5.2 Desemnarea **URMA** **ȘI ULUI LUI NARDINI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.5.3 Activitatea **COMUNITĂ** **ȘI IEI CONDUSĂ DE FRANZ JOSEF HUTH**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.6 Noul lăcaș **AL SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.2.6.1 Insuficien **ȘI A CONDO** **ȘI IILOR DIN PIRMASENS** **ȘI CĂUTAREA NOULUI CENTRU** .. *Error! Bookmark not defined.*

1.2.6.2 Noul sediu **AL CASEI MATERNE A SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE: MALLERSDORF**.....*Error! Bookmark not defined.*

1.3 SPIRITUALITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1.3.1 Voca **ȘI IE** **ȘI DESEMNA**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.3.2 Spiritul rugăciunii *Error! Bookmark not defined.*

1.3.3 Via **ȘI A TRĂITĂ ÎN CASTITATE** *Error! Bookmark not defined.*

1.3.4 Slujirea **ȘI METODA MUNCII**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.3.5 Via **ȘI A ÎN SĂRĂCIE** *Error! Bookmark not defined.*

1.3.6 Via **ȘI A COMUNITARĂ A SURORILOR**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.3.7 Ascultarea **ÎN LIBERTATEA INTERIOARĂ**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.3.8 Via **ȘI A APOSTOLATULUI**..... *Error! Bookmark not defined.*

1.3.9 Exkurs: Prezentarea cronologică a principiilor activității **ȘI SOCIALE A BISERICII**.....*Error! Bookmark not defined.*

2 STABILIREA **ȘI ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA**.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

2.1 STABILIREA ÎN TRANSILVANIA **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**

2.1.1 Contextul stabilirii în Transilvania *Error! Bookmark not defined.*

2.1.1.1 Situa **ȘI A GENERALĂ TRANSILVĂNEANĂ ÎN MOMENTUL STABILIRII** **Error! Bookmark not defined.**

Societatea **ȘI STRUCTURA STRATURILOR SOCIALE ÎN TRANSILVANIA**

Modul de trai **ȘI MENTALITATE** **Error! Bookmark not defined.**

Relațiile populației	
2.1.1.2 Acordul stabilirii în Transilvania a surorilor: episcopul Haynald Lajos	Error! Bookmark not defined.
2.1.1.3 Susținătorul surorilor: episcopul Fogarasy Mihály	Error! Bookmark not defined.
2.1.1.4 Patronul surorilor, comtesa Batthyány Julianna	Error! Bookmark not defined.
2.1.2 Stabilirea în începutul activității a Surorilor Franciscane Sărace în Sibiu	Error! Bookmark not defined.
2.1.3 Filialele Surorilor Franciscane Sărace în sec. 19	Error! Bookmark not defined.
2.2 ACTIVITATEA SOCIO-CARITATIVĂ A SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE ÎN TRANSILVANIA ÎN SEC. 19–20	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.2.1 Sibiu – coala pedagogică și educativă	Error! Bookmark not defined.
2.2.2 Stabilirea Surorilor Franciscane din Mallersdorf în Valea-Jiului	Error! Bookmark not defined.
2.2.2.1 Petroani – spitalul minier, coala de fete și de băieți	Error! Bookmark not defined.
2.2.2.2 Surorilor Franciscane Sărace din Mallersdorf în celelalte localități a regiunii	Error! Bookmark not defined.
2.2.3 Cluj-Napoca – Spitalul Karolina și Clinicile Universitare	Error! Bookmark not defined.
2.2.4 Oradea – Spitalul judeean și Pediatria, Seminarul teologic și Iosefinum-ul	Error! Bookmark not defined.
2.2.5 Imleu Silvaniei – coala de fete	Error! Bookmark not defined.
2.2.6 București – Arhiepiscopia și Seminarul Teologic	Error! Bookmark not defined.
2.2.7 Alba Iulia – Institutul Teologic	Error! Bookmark not defined.
2.2.8 Haeg – coala populară Sf. Elisabeta și Orfelinatul	Error! Bookmark not defined.
2.2.9 Tg. Mureș – coala de fete și internatul	Error! Bookmark not defined.
2.2.10 Brașov – coala de fete, internatul și grădinița	Error! Bookmark not defined.
2.2.11 Sf. Gheorghe – Orfelinatul pentru fete Sancta Maria și Școala pedagogică	Error! Bookmark not defined.
2.2.12 Gherla – Orfelinatul armean Kovrig Tivadar	Error! Bookmark not defined.
2.2.13 Gheorgheni – Spitalul de chirurgie a Proprietăților Private din Ciuc	Error! Bookmark not defined.
2.2.14 Blaj – Congregația Greco-Catolică Maica Domnului	Error! Bookmark not defined.
2.3 SITUAȚIA CONGREGAȚIEI SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.4 SISTEA ACTIVITĂȚII A SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN 1948	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2.4.1 Legea cultelor referitoare la dizolvarea ordinelor călugărești și consecințele ei asupra țării	Error! Bookmark not defined.
2.4.2 Efectele regionale ale legii cultelor	Error! Bookmark not defined.
2.5 ACTIVITATEA SOCIALĂ A SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA ÎN TIMPUL COMUNISMULUI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3 REÎNCEPEREA ACTIVITĂȚII SURORILOR FRANCISCANE DIN MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA ÎN 1990	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.1 SCHIMBĂRILE DIN 1989 – POSIBILITATEA REPORNIRII VIEȚII CĂLUGĂREȘTE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.2 STABILIREA ȘI ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DIN MALLERSDORF ÎN ODORHEIU SECUIESC	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.2.1 Mănăstirea mamă	Error! Bookmark not defined.
3.2.2 Grădinița Nardini	Error! Bookmark not defined.
3.2.3 Internatul și activitățile postcolare	Error! Bookmark not defined.
3.2.4 Casa Nazaret	Error! Bookmark not defined.
3.2.5 Casa de pensionari pentru preoți Pastor Bonus	Error! Bookmark not defined.
3.3. DEVA – CASA SF. ANTON	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.4 ALBA IULIA – GOSPODĂRIA ARHIEPISCOPIEI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.5 SÎNZIENI – AZILUL SF. CLARA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.6 FRUMOASA – CASA DE COPII SF. FAMILIE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
3.7 ORADEA – CASA SF. TERESA ȘI GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT SF. FRANCISCA	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
CONCLUZII	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

KÖNYVÉSZET – BIBLIOGRAFIE – BIBLIOGRAPHIEERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

I.	<u>LEVÉLTÁRI DOKUMENTUMOK – DOCUMENTE DE ARHIVĂ – ARCHIV</u>	17
	<i>Gyulafehérvári Érseki Levéltár – Arhiva Arhiepiscopiei din Alba Iulia –Erzbischöfliches Arhiv Alba Iulia...</i>	17
	<i>A Mallersdorfi Kolostor Levéltára – Arhiva Mănăstirii de la Mallersdorf –Kloster-Arhiv Mallersdorf</i>	25
II.	<u>EGYHÁZI DOKUMENTUMOK – DOCUMENTE ECCLESIALE – KIRCHLICHE LEHRDOKUMENTE</u>	33
III.	<u>SPECIÁLIS KÖNYVÉSZET – LITERATURĂ DE SPECIALITATE – SEKUNDÄR LITERATUR</u>	34
IV.	<u>ORÁLIS FORRÁSOK – SURSE ORALE – MÜNDLICHE ÜBERLIEFERUNGEN</u>	35
V.	<u>EGYHÁZTÖRTÉNELMI ÉS VILÁGTÖRTÉNELMI MONOGRÁFIÁK – MONOGRAFII DE ISTORIE BISERICESCĂ ȘI ISTORIE UNIVERSALĂ – MONOGRAPHIE: KIRCHEN- UND WELTGESCHICHTE</u>	36
VI.	<u>TANULMÁNYOK – STUDII DE SPECIALITATE – STUDIEN</u>	39

ACTIVITATEA SURORILOR FRANCISCANE SĂRACE DE SFÂNTA FAMILIE MALLERSDORF ÎN TRANSILVANIA.....ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

Die Tätigkeit der Armen Franziskanerinnen von der Heiligen Familie zu Mallersdorf in Siebenbürgen **Error! Bookmark not defined.**